

ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD, ANUL 54. No. 213.
1939. szeptember 20., szerda.

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GÉZA

Proprietar: Societatea Anonimă pt. editura ziarului Aradi Közlöny. Inrez. In Rez. Publ. Perioadice sub No. 10/1—1938. Trf. Arad.

Egy ház, üzemben

Irtá: Márai Sándor

Ezekben a napokban, mikor az ágyuk, a tankok, a bombák, a lángszórók, az egész felfoghatatlan szerkezet „dolgozni” kezdett Európában, mikor — a hivatalos jelentések szűkszavú fogalmazása szerint — a csapatok „felvették az érintkezést” az ellenséggel, megjelent a világsajtó lapjaiban a kis hír, mely tudtul adja, hogy a genfi Vörös Kereszt megkezdte munkáját, s felajánlja szolgálatait a hadviselő feleknek. A kis ház, Genfben, a Place Neuve egyik jelentéktelen háza, mely a világ egyik legheftalmasabb emberbaráti szervezetét rejtgette falai között, az egykori Musée Rath háza megint üzemben van. Ez a hír fájdalmasabb, s ugyanakkor felemelőbb, mint sok minden, amit e napokban olvashatunk.

A Vörös Keresztről békeidőben szívesen megfeledkeznek az emberek. Történetét kevesen ismerik: csak a könyvmolyok emlékeznek, hogy az intézményt a solferinói csata után alapította egy genfi polgár, bizonyos Dunant nevű, s 1870-től 1914-ig igazán senki nem figyelt oda komolyan a genfi ház működésére. Mikor, huszonöt év előtt, végeszakadt valaminek, amit köznap szóval békeknek neveznek, s ami — ma tudjuk már — nemcsak politikai állapot volt, hanem életforma is, az első napok tikkadt és fülledt zürzavarában, a genfi Place Neuve kis házában összegyűlt hét szegény és lelkes ember, s elhatározták a Hadifogyók Nemzetközi Bizottságának megszervezését. A ház homlokzatán a Vöröskereszt lobogóját lengette az alpesi szél: a szervezőknek mindenük volt, ami emberi munkához kell, szívük, tehetségük és kioltathatlan bizalmuk, csak éppen pénzük nem volt. Nem sokkal a háború után elmentem egy napon a genfi ház előtt, beléptem a Fájdalom Múzeumának kapuján, s az elképesztően kezdetleges berendezés, a személyi lapokkal megtömött szekrények, a világháború minden emberi nyomorúságával és tragédiájával zsufolt archivok láttán lehetetlennek éreztem, hogy ezt a házat megegyeszer üzembe helyezzék. A lehetetlen most megtörtént. A genfi ház megint dolgozik, leveleket, pénzt, csomagot továbbít, élők és holtak címeit nyomozza, embereket szabadít ki a hadifogságból, elveszett gyermekeket ad vissza a szülőknek. Az emberi pokolnak ez a hivatalos nyilvántartója. Most üzembe helyezték.

A világháború kitörése pillanatában a genfi Vörös Kereszt olyan szegény volt, hogy a vezetőknek írógépre és segéderőkre sem tellett. Néhány hónappal a világháború kitörése után, 1914. decemberében a genfi iroda már napi harminc-negyvenezer levélre adott választ. Ez a „válaszadás” természetesen a legbonyolultabb, legszomorúbb és legtitokzatosabb nyomozó munka volt, amit jószándéku detektív valaha is végzett. A világháború kitörését követő negyedik hónapban egyszerre felfedezték az emberek a genfi házat, megtudták, hogy van egy cím a világban, ahol nem a tömeggel foglalkoznak, hanem az egyénnel, ahol nem az „emberanyaggal” törődnek, hanem az emberrel, ahol az ember nem statisztikai adat, hanem élő, vagy halott Péter, vagy John, vagy Jean, vagy Vaszilij. S egyszerre levelezni kezdett a világ: postások teherkocsin hozták minden nap a levelekkel tömött zsákokat a genfi házba, harmincezer, negyvenezer, ötvenezer levél minden nap, harmincezer kérdés, melyet reszkető kézzel és elszorult szívvel vetettek papírra, negyvenezer kiáltás, melyet volhimiai, szibériai, flandriai, württembergi, hortobágyi, kisázsiai, indiai apák és anyák, szeretők, hitvesek, jegyesek rögzítettek a levélben, ötvenezer személyes kérdés minden nap, mindig ugyanaz a kérdés, a világ minden nyelvén, írógép-írt, vagy plajbásszal, írástudatlan rajzolással fogalmazott kérdés: „Hol van? Él? Meghalt? Fogoly? Hol a sírja?”

Négy éven át levelezik a genfi Vörös Kereszt hadifogyókat nyilvántartó irodája a világgal. Egyszerre ez a ház lesz öt világ rész minden em-

Hitler Danzigban beszélt

A lengyel terület további sorsáról Németország és Oroszország dönt. „Németország nem kapitulál”

A keleti hadszíntér legújabb eseményei

Berlin. A Német Távirati Iroda jelent: Hitler birodalmi vezér kedden délben Danzig területére érkezett. Reneberg határellenőrző állomáson Forster 13 óra 30 perckor jelentkezett előtte. A birodalmi vezér köszönetet mondott Danzig hű és bátor magatartásáért. Danzig lakossága Renebergtől kezdve sorfalat állott a danzigi főútvonalon, ahol Hitler hevonult. Danzig egész területét fellobogózták, az útvonalon végig számos diadalkaput állítottak és különböző feliratu vastag szalagokat húztak át az útvonalon. Hitler danzigi szállása előtt hatalmas táblát függesztettek ki ezzel a felirással:

— SZABADOK VAGYUNK. ÉLJEN A VEZÉR!

Megérkezése után Hitler ellépett az S. S. alakulat dísz-százada előtt, majd szállására vonult.

I.

A danzigi Hitler-beszéd

Németország jövő terveit ismertette a birodalmi vezér

Hitler német birodalmi vezér és kancellár kedden Danzigba érkezett, ahol a Langer Markton több tízezer főnyi tömeg előtt beszédet mondott. Hitler Danzigban Forster Albert körzetvezető üdvözölte, aki beszédében hangsúlyozta, hogy alig néhány hete gyűltek össze ugyanezen a helyen, hogy a lengyel fenyegetések ellen tiltakozzanak.

— Akkor annak a kívánságomnak adtam kifejezést — mondotta —, hogy bár ne lenne messze a nap, amikor nem tiltakozás végett, hanem azért gyűlünk itt össze, hogy megünnepeljük Danzig visszatérését a birodalomba. Most ez a nap is elérkezett. Ön, Vezérem jóvá tette a versailles-i igazságtalanságot. Mi köszönetet mondunk Önnek azért, hogy ismét értékesítette számunkra az életet, visszadta

nekünk a szabadság ajándékát és személyesen jelent meg, hogy Danzig visszatérését megünnepeljük. Ezek a tornyok és házak élő tanúi történelmünk egyik legnagyobb pillanatának. Mi az Ön ajándékát hűséggel és kötelességteljesítéssel fogjuk meghálálni. Danzig üdvözli a vezért!

A percekig tartó ünnepség után Hitler kancellár mondotta el beszédét, amelyben hangsúlyozta, hogy meghatodottsággal jött első ízben Danzigba.

— Ezt a várost németek alapították egy fél évezreddel ezelőtt, hogy a newyorkiak, a jelenlegi Newyork helyén letelepedtek volna. Danzig német volt, német maradt és legyenek meggyőződve róla, hogy német is marad. Az a sors, amely ezt a várost és ezt a szép országot sújtotta, egész

beri fájdalmának, nyugtalanságának aggodásának, kétségbeesésének központja. Tudatlan emberek irnak, homályos személyi adatokat közölnek, a fájdalom izgalomában zavaros utmutatást küldenek csak, mert Belgiumban elveszett egy gyerek, mert egy kisorosz parasztlányt hat hónapja nem hallott az uráról, mert egy anya a negyedik fiát követeli vissza a francia harcmezőről, mert egy családfo elment az első katonavonattal, s két éve nem hallott felőle odahaza. Négy éven át dörmög az emberi nyomorúság a genfi ház ajtaján, s négy éven át hajolnak emberek éjjel és nappal a világ minden nyelvén írott segélykiáltások fölé, leveleznek kormányokkal és tábornokokkal, kutatnak olasz, orosz, német, magyar, francia, angol fogolytáborokban, huszmillió ember áll harcban, százmillió ember lesi a frontok mögött a híreket, s minden vágy, minden aggodás, a rettenetes bizonyosnál is rosszabb bizonytalanság minden képelye és reménysege négy éven át könyörög és követel, hogy a Place Neuve-on, Genfben, néhány szegény és ismeretlen ember adjon választ, juttasson el egy érmelegítőt, egy tábla csokoládét, néhány összekuporgatott fillért Péternek, Jeannak, Johnak, vagy Vaszilijnak. S a genfi házban nem fáradnak el az emberek: már van írógépük, nem is egy, már vannak hivatalnokaik, már vásároltak irattárnak alkalmas szekrényeket is, a világ szíve dobogni kezdett, Amerikából, Azzsiából, semleges és hadviselő államokból pénzt küldenek a Vörös Keresztnak. Dunant polgár ötletéből már üzemet, különös üzemet, ahol a tömegben nem vész el az egyén, ahol milliók sorsát tartják számon, de soha nem tévesztik szem elől az egyest, a nyomorultat, a boldogtalant. Négy éven át leveleznek a

genfi házban. Küldöttjeik bejutnak a fogolytáborokba, megállapítanak adatokat, felelőseknek előkelet és holtakat, s négy éven át meggyőződve és millió levél palotákba és parasztházakba, a világ minden tájára, a viszi a szivdobogtató, vagy sziv-elállító hirt: János él, Jean fogoly, Johnak hiányzik a kártya, Vaszilij meghalt. Aztán egy napon elhallgatnak az ágyuk a csatatereken, különös csend lesz ur a világ felett. Államférfiak szerződéseket írnak alá és nagy hangon fogadjokznak, hogy soha többé. De a genfi ház dolgozik tovább. Nagy csendben, csaknem láthatatlanul, osztályozza és rendszerezi a világháború tapasztalatait, új kapcsolatokat terem jószándéku emberekkel és hivatalokkal, nem fárad el, rendezkedik és készült. S el jön a nap, amikor megtudja a világ, hogy Genfben, a Musée Rath termeiben megint dolgoznak, s szolgálani akarnak mindenkinek, aki úgy érzi, hogy nem tudja elviselni a bizonytalanságot.

A Vörös Kereszt munkájáról békeidőben nem szokás beszélni. Az emberek könnyen felejtjenek. De a Vörös Kereszt nem felejt, ismeri az embert természetét és az emberi sorsot. Felkészültek a napra, s genfi ház szobáiban megint kopognak az írógépek, írják a leveleket a német, francia, angol és lengyel hadvezetőségekhez, keresik a névtelent, az embert, az egyént. A genfi ház megint üzemben van, a világ szíve itt dobog e szerény termekben, ahol aprólékos és kicsinyes munkával iparkodnak megmenteni a tömegben a részleteket, a pusztuló emberiségben a védtelen és tehetetlen egyént. Most, mikor e szomorú napihir megjelent a lapokban, a „szenzációs” hírek között, nem lehet elég halásan, elég büntudatosan és elég alázatosan észrevenni ezt a csendes napihirt.

Németország sorsa volt. A világháborúnak ez a város is áldozatul esett. Annak a világháborúnak, amelyet azzal a meggyőződéssel akartak befejezni, hogy hasonló háború többet nem következhet be és amely most mégis megismétlődik olyan hitfogatók munkája nyomán, akik akkor is a háború fő uszítói voltak.

„Életképtelen volt a lengyel állam“

Hitler ezután a békeszerződés megszületéséről beszélt, majd pedig így folytatta:

— A versaillesi békeszerződés újabb zavarok szülőanyja volt. Azok, akik ezt a békeszerződést diktálták, egyetlen problémát sem oldottak meg, hanem újabbakat teremtettek. Idő kérdése volt csupán, hogy a német nép mikor támad fel újra, mikor forr újra össze, hogy maga oldja meg ezeket a problémákat. Mert egyet tudomásul kell venniük a háborús uszítóknak. Bizonyos népek léteznek, akár tetszik, akár nem. Nyolcvankét millió német él ebben az élettérben, akár kívánatos az egyes angol háborús uszítóknak, akár nem. A lengyel állam a versaillesi békeszerződés egyik terméke volt. A lengyel állam megteremtésével német területeket áldoztak fel. Ezek a vidékek a német tetterőnek, a német szorgalomnak köszönheték fejlődésüket és kultúrájukat. Az elmúlt husz év bebizonyította, hogy a lengyel állam életképtelen volt. Lengyelország nemzetiségi állam volt. Egy kisszámu felső réteg uralta nemcsak a kisebbségeket, hanem az ugynevezett saját népet is gummbottal és katonasággal. Nem vették észre, hogy milyen különbség van azon szerencsétlenség között, ha egy kisebb kulturájú nép él egy magasabb kulturájú nép uralma alatt és azon tragédia között, ha egy magasabb kulturájú népet helyeznek alacsonyabb kulturájú nép uralma alá. Az utóbbi esetben az uralkodó nép minden kisebbségérzeti-komplexusna kirobban a kulturáltabb ellen.

— A német nép rengeteget szenvedett Lengyelországban.

Megkísértem ezt a helyzetet hékés uton rendezni. Egykor nyugaton és délen akartam biztosítani Németország végső határait, hogy ezzel a hékés jövőt teremtem meg. Ugyanez volt a célom kelet felé is.

Lengyelországnak akkor egy valóságérzet-től áthatott vezetője volt. Pilsudszky marsallal olyan egyezményt kötöttem, amely hékés helyzetet teremtett a két nép között. Amíg Pilsudszky marsallt élt, a német-lengyel feszültség enyhült. Halála után azonban megkezdődött a német-ség elleni harc.

— A lengyelországi német kisebbséget hár-hár módon üldözték. Egy nagyhatalom számára két szempontból is elviselhetetlen volt ez az állapot:

1. Egy német jellegű várost megakadályoztak abban, hogy visszatérjen a birodalomhoz és tervszerűen el akarták lengyelíteni. 2. Egy német tartományt, amely el volt szakadva a birodalomtól, nem volt megelégedő közlekedési útja a birodalomhoz és forgalmának lebonyolítása a lengyel államtól függött.

Az elutasított német javaslatok

Egyetlen állam sem tűrte volna olyan sokáig, mint Németország. Mit mondott volna Anglia, Franciaország, vagy akár Amerika, ha hasonló helyzethez kerül? Mint említettem, megkísértem a megoldást és szóbelileg közöltem tervemet, amely több volt, mint mértékletes. Eszerint Keletporoszországnak biztosították volna összeköttetést a német birodalommal. Danzig pedig visszatért volna a birodalomba. Azért tettem ezt az ajánlatot, mert

el akartam kerülni a német és a lengyel nép között az összeütközést.

Tavasszal megismételtem ajánlatomat. Követtem, hogy a korridoron át exterritoriális utat nyitnénk.

Danzigban pedig Lengyelország szabadkikötőt kapna.

Amikor pedig közösen biztosítanánk Szlovákia határait. Nem tudom, hogy milyen elgondolás vezette az akkori lengyel kormányt, amikor ezt az ajánlatomat elutasította, annyi tény azonban, hogy a mi millióink fellélegzettek, mert ma is úgy látják, hogy túlmesszire mentem a szerénységben. Erre az ajánlatra Lengyelországnak az első mozgósítás volt a válasza és a terror fokozása.

Beck külügyminisztert ekkor meghívtam Berlinbe, hogy ujhól tárgyaljunk le a kérdést, de ennek a meghívásnak nem tett eleget, hanem Londonba repült.

A következő hetek olyan fenyegetésekkel teltek el, amelyek egy nagyhatalom részére elviselhetetlenek

volnak. A lengyel sajtó már arról irt, hogy a lengyelök nem Danzigot, hanem Keletporoszországot akarják elfoglalni, sőt Pomerániát is be akarják kebelezni s fel tették a kérdést, hogy vajjon nem-e az Elbe Lengyelország természetes határa. Sőt azon törték a fejük, hogy Berlin előtt, vagy Berlin mögött semmisítsék meg a német hadsereget. Egy marsall pedig, aki most csapatait elhagyta azt hangoztatta, hogy összeroppantja Németországot s a német csapatokat. Tizezrével üldözték a németeket s a szent demokrácia ezt nyugalom-

A megmaradt lengyel hadsereg vagy kapitulál, vagy leverik

Hitler ezután Churchillról, Edenről és Duff Cooperrel beszélt, majd pedig az augusztusi eseményekre tért át és

annak a nézetének adott kifejezést, hogy az angol garancia nélkül a békét meg lehetett volna menteni.

— Még augusztusban is hajlandónak mutatkoztam a megbeszélésre Lengyelországgal. Két napig vártam kormányommal Berlinben, de a lengyel megbízott nem érkezett.

Henderson angol nagykövet előtt, külügyminiszterem felolvasta és részletesen megmagyarázta javaslatomat. A következő nap választ nem kaptunk, illetve az egyetlen válasz a lengyel általános mozgósítás, majd pedig a német határ megsértése volt.

Egy barátai állam vezetője, a Duce még ezután is közvetítő javaslatot tett és

a békét ekkor is meg lehetett volna menteni. Franciaország ezt a javaslatot elfogadta, a javaslatot én is magamévá tettem. Anglia azonban elutasította. Anglia kétórás ultimátumot adott a német birodalomnak.

Egyben azonban csalódtak! Jelenleg nem az 1918. novemberi kormány van Németország élén, amelyet én tartottam el. Ezt a Németországot összevetestették az akkori Németországgal.

A jelenlegi Németországnak nem lehet ultimátumot adni.

Az utóbbi hat évben sok elintézésre váró problé-

A német—orosz megértésről

Hitler ezután elismerőleg emlékezett meg a német hadsereg teljesítményeiről, majd pedig azt hangoztatta, hogy abban az esetben, ha német városokat bombáznának, akkor

minden egyes ellenséges bombáért, öt vagy tíz német bomba hullana az ellenséges városokra.

— Ami a lengyel katonákat illeti — mondotta — ezek hőiesen küzdöttek. A közvetlen vezetők elkeseredetten igyekeztek ellenállni, a tisztek nem voltak eléggé intelligensek, a felső vezetés pedig rossz volt. Ami a szervezést illeti, ez lengyel volt.

Eddig összesen háromszázezer lengyel katonára van fogságban, közöttük több ezer tiszt, számos generális.

A birodalmi vezér elítélő hangon nyilatkozott a lengyel franktirőrökről és hangoztatta, hogy azok kegyetlenkedést követtek el.

— Ezek ellen a kegyetlenkedések ellen egyetlen demokrata államférfi sem tiltakozott. Utasítást adtam a légi haderőnek, hogy humanusan harcoljon és csak katonai célpontokat támadjon, mindaddig amíg a polgári lakosság nem megy át szintén támadásba. Ne higyjék, hogy türelmem hájtalan és, hogy ennek örökké így kell lennie. Ha ezt a küzdelmet másképp akarják, akkor meg is kaphatják.

Németország nem akarja Ukrainát meghódítani

— Oroszország — mondotta — elhatározta, hogy a fehér-oroszok és ukránok védelme érdekében bevonul Lengyelországba. Angliában és Franciaországban ez megdöbbenést keltett és dühösek azért, hogy a nyugati demokráciáknak az oroszokkal való megegyezés nem sikerült, míg a nemzeti szocialista Németország és a bolsevista Oroszország megegyezett.

Egyet leszögeztek: Oroszország az marad, ami és Németország is az marad, ami most. Sem Oroszország, sem Németország nem hajlandó egyetlen embert sem feláldozni a nyugati hatalmak érdekében.

A négy világháborús esztendőből azt a tanulságot merítették, hogy hol az egyiknek, hol a másiknak jutna az a szerencse, hogy a nyugati hatalmak érdekeiért harcba menjenek. Belátják, hogy legjobban akkor szolgálják saját érdekeiket,

mal néztek. Sokszor tettem fel magamnak a kérdést, hogy vajjon ki vakította el Lengyelországot? Kik hittek azt, hogy egy ilyen nevéstéges országtól eltűrünk fenyegetéseket? Lengyelország bizonyos helyről biztatásokat kapott. Ezek a biztatások háborús uszítóktól jöttek, akik évszázadok óta ülnek helyükön és ma is ott ülnek. Biztatták Lengyelországot az ellenállásra, garanciát adtak és segítséget is ígértek. Most azonban kiderült, hogy Lengyelország csak eszköz volt céljuk eléréséhez. Ma már nyugodtan kijelentik, hogy nem Lengyelországról volt szó, hanem a német rezsimről.

mánk merült fel, de egyetlen esetben sem küldtem ultimátumot. Az angolok azt hittek, hogy a legnagyobb világpolitikai sikerüket aratják és kiűnő üzletet kötnek, amikor Lengyelországot a háborúra uszítják. Most azonban nagy csalódásban lesz részük, mert ebből az üzletből nem lesz hasznuk. Lengyelország a háborút választotta és amit választott, megkapta. Ennek az országnak könnyű szívvel nyújtottak biztosítékokat. Arról beszéltek, hogy a német hadsereg nem ér sokat, a birodalomban defektus hangulat van, szakadék áll fenn a vezetők és a nép között. Lengyelország nemcsak ellentámaszt, hanem vissza is verheti a német csapatokat. Tizenhét nap felé azóta és a történelem során talán soha sem volt igazabb az a mondat, hogy fegyverrel s a hadsereggel önkreverték őket.

Egy óriási vonalon át, Bresztől Lembergig küzd a német hadsereg. Végelethetetlen oszlopokban menetelnek tegnap óta a Kutnónál körülvárt foglyok. A foglyok száma tegnap reggel még 20 ezer volt, este már 50 ezer, ma délben 70 ezer s ki tudná, hogy jelenleg mennyi? Egyet azonban tudok, hogy az a lengyel sereg, amely megmaradt, vagy kapitulál, vagy pedig néhány napon belül szét lesz verve.

Ez a hadsereg azoknak a zseniális államférfiaknak tanítását követi, akik a háborúba hajszolták Rydz Smigly marsallt Berlin helyett Cernautiban kötött ki.

ha Európának ez a legnagyobb két állama megérti egymást.

Az angol államférfiak azt hangoztatták, hogy Németország az Uralig akar előnyomulni s a német követeléseknek nincs határa. Ha azt hiszik, hogy Oroszországgal konfliktusba keveredünk, nagyon tévednek. A mi céljaink jól meghatározottak. Angliának tulajdonképpen üdvözlőnie kellene a német—orosz megegyezést, mert hiszen azt hangoztatták, hogy keleti terveink miatt nyugtalan a világ. Örülniök kellene, ha meg tudják, hogy

mi nem akarjuk Ukrainát meghódítani.

„Nem hagyunk tréfálni magunkkal“

— Érdekeink korlátozóttak, de

ezeket az érdekeket minden veszély ellen megvédjük s nem hagyunk tréfálni magunkkal, ezt az elmúlt tizenhét nap bizonyította. Az, hogy ezen a most elfoglalás alatt lévő nagy területen a jövő állami helyzet hogyan alakul, csak attól a két férfitől függ, aki ennek a két nagy népnél a terjedőket képviseli. Németország és Oroszország olyan helyzetet teremt, amely alkalmas a leszűrésre.

Ha Angliában kijelentik, hogy három—öt, vagy nyolc éves háborút akarnak folytatni, akkor mi az következőket válaszoljuk:

— Németország bizonyos lemondások ellen véglegesnek jelentette ki nyugati és déli határait, hogy megbékélést teremtsen.

Mi azt hittük, hogy ez sikerül és valóban sikerült volna is, ha nem lépnék zavarólag közbe a háborús uszítók. Sem Anglia, sem Franciaország ellen nem akartunk háborút s bizalmi helyzetet akartunk teremteni a volt háborús ellenfelekkel szemben. Olaszországgal, amelyhez baráti szálak fűznek, ez sikerült. Franciaországgal is hasonló helyzetet akartunk teremteni és a Saar kérdésének megoldása után kijelentettük ünnepélyesen, hogy nyugaton határainkat véglegesnek tekintjük. Angliának tett javaslataink közismertek és leszögeztük, hogy barátságot akarunk a brit néppel. Ha Anglia ezt elutasítja s úgy látja, hogy háborút kell folytatni, akkor ám legyen. Azt azonban leszögeztem, hogy

Lengyelország versaillesi formájában soha se támad fel. Ezért most már nemcsak Németország, hanem Oroszország is garancia-

Angliának azonban Lengyelországon kívül más háborús céljai is vannak. Azt mondják, hogy a mai német rezsim ellen harcolnak. Mint ennek a rezsimnek képviselője azt válaszolom, hogy számomra a legnagyobb megtiszteltetés az, hogy ellenem küzdenek. Ugy neveltem a német népet, hogy a következőknek tudatában legyen:

Az a német rezsim, amelyet az ellenség dicsegr, méreg a német nép számára, mert azt az ellenség tartja el.

Ha itt olyan rezsim lenne uralkodó, amely Churchillnek tetszik, ez elviselhetetlen lenne a német nép számára. Ez azonban nem is következhetne be. Ha ellenségeink dicsérenének, ezt szégyelnénk. Bízunk vagyunk rá, hogy támadnak. A német népet vezéreiktől nem lehet elválasztani. Nem hiába nevelte husz évig a nemzeti szocializmus a német népet.

„Tőlünk is függ, hogy meddig tart a háború”

— A neveléses angol propaganda nem fogja eltántorítani a német népet.

Propagandát tanulni már hozzájuk jöhettek volna évekkkel ezelőtt.

Ha népek szét fognak szóródni, akkor azok lesznek majd, amelyek meglátják, hogy vezetőjük milyen kevés háborús okkal és tisztán egy kicsiny csoport érdekeiért vitték őket a háborúba. Ha a háború három évig tart, minden sajnálatunk az angol népé. A német nép ezt a háborút becsülettel fogja végigküzdeni és

végeredményben tőlünk is függ, hogy három évig tart-e.

Azt azonban leszögezhetem, hogy sem a harmadik, sem a negyedik, sem a hetedik év végén nem áll ez a szó: kanitulláció. Az angoloknak fogalmuk sem van arról, hogy nem Bethmann-Belwog hanem Nagy Frigyes Németországával állanak szemben. Ha azt hangsúlyozták, hogy azért indultak harcba, mert nem tetszett nekik a német rendszer, akkor a legnagyobb lelkijátszást ezért milliókat a halálba kergetni.

Ezt azért tehetik meg, mert ők soha nem voltak a csatákon. Különböző meglátjuk, hogy meddig tudják majd a népeket a háborúban tartani. A nekünk dobott keztyűt felvesszük. A háborút olyan eszközökkel folytatjuk, mint ők. Az angolok tengerészetük erejét hangsúlyozzák és arra hivatkoznak, hogy a tengeren nem lehet őket megtámadni. A mi keztyűnkben is lehet olyan fegyver, amellyel viszont bennünket nem lehet megtámadni. Anglián áll, hogy a blokádot a nemzetközi jog szerint akarja folytatni, vagy sem. Annyi tény, hogy Anglia célja nem a német rendszer, hanem a német nép, a német asszonyok és gyermekek elleni küzdelem. A visszahatás ennek megfelelő lesz. Hangsúlyozom, hogy

ez a Németország nem adja meg magát.

A második Versailles nem következik be.

Hitler beszédének befejezésében köszönetet mondott a német népnek és hangsúlyozta, hogy Danzig örökké a német birodalom tagja marad.

II.

A német-lengyel harctér felszámolása

Még mindig van helyenként részleges lengyel ellenállás!

Berlin. A Német Távirati Iroda közli a német nagyvezérkar hivatalos jelentését:

— „Dél-Lengyelországban a német csapatok elérték a Sambor vonalát és elfoglalták Drohobicot, ezzel a lengyel követségek legfontosabb részei német kézre kerültek. Miután Varsó bejelentett békekövete nem jelentkezett, a német haderő ismét megkezdte harci tevékenységét Varsó ellen.

A lengyel hadsereg még a következő pontokon fejt ki ellenállást a németekkel szemben. Kutno—Varsói szakaszon, a Varsótól nyugat felé elterülő zsákszerű területen, a pozni hadsereg Skwatninszki tábornok vezetésével a Lemberg-nél. A lengyel haderők tegnap még tartották a Kalusin—Siedlice vonalát.

A Deutsche Dienst című berlini lap foglalkozik a német hadsereg Lengyelországban elért hatalmas sikerével. Északon a német csapatok elérték Breszt-Litovszkot és déli és északi irányban elérték a Bug vonalát. Ezzel a lengyel állam háromnegyede része német kézre került. A németek uralma alá került Lengyelország településének legnagyobb része, mintegy 250.000 négyzetkilométer s kelet felé már csak ukrán, fehérorosz s litván lakosság

lakik. A német haderő birtokába került a lengyel kőolajforrások legnagyobb része. A németek által bezárt és bekerített lengyel csapatok teljesen elkülönítve még folytatják reménytelen küzdelmüket, minden összeköttetés nélkül. Különösen a Modlin körül elzárt lengyel haderő valamint a Lemberg-nél ellentámasztó lengyel csapatok harcolnak. A németek által elfoglalt lengyel területeken még szétszórva bolvongó lengyel haderő maradványainak foglyulvétele folyik. A lap végül heves támadást intéz a lengyel állam volt vezetői ellen, akik nem ismerték fel, hogy országuknak milyen irányban kellett volna kapcsolatot keresni.

130.000 lengyel hadifogoly

A Stefani ügynökség harctéri tudósítója megtekintett egy nagy lengyel foglyotábor és megállapítja, hogy a lengyelekkel jól bánnak és panaszra nincs okuk. Eddig 130 ezer hadifoglyot őriznek és számuk még további 100 ezerrel fog növekedni. A lengyelek nagy csodálkozással vették tudomásul, hogy kormányuk elhagyta az országot. A keletlengyelországi hadifoglyok rokonszenvvel fogadták az orosz hadsereg benyomulásának híreit.

Ujból bombázzák Varsót

Berlin. A német véderő főparancsnokság jelenli:

A lengyel hadsereg szétszórta maradványainak felbomlása és lefegyverzése gyorsan folyik. A német csapatok eddig 50.000 lengyel foglyot ejtettek és rengeteg hadianyagot zsákmánvtak. A végleges eredményt még megközelítőleg sem lehet a hadizsákmányról megállapítani.

Lemberg-től északnyugatra nagyobb alakulatok megsemmisítése során tört nyertünk. Lemberg-et megadásra szólítottuk fel.

Tekintettel arra, hogy Varsó lengyel parancsnokának békekövete nem érkezett meg,

a német csapatok ujra megkezdtek a lengyel főváros bombázását

A lengyel védőrség tovább védi Varsót. A légi erők tegnap csak elvéve egyes támadó repülőgépeket végeztek. A keleti arcvonalon már nem volt szükség nagyobb tevékenység kifejtésére. — A nyugati arcvonalon különösen Saarbrücken körül csupán gyenge tevékenységet ejtettek ki az ellenséges csapatok. Az angol tengerészeti hivatal közlését a Courageoust re

pülőgépanyahajó elsüllyesztéséről a támadó német búvárhajó megerősítette.

A Stefani-ügynökség részleteket közöl a Lengyelországban működő német haderő létszámáról.

Eszerint szeptember első napjaiban 5 német hadtest állott a lengyel határokon.

A keletporoszországi hadsereg, a pomerániai hadsereg, a pozni hadsereg, a sziléziai s végül a felsziléziai hadseregek, összesen negy-

ven hadosztály, amelyek közül tíz hadosztály pánccelos osztagokból állott. A legjelentékenyebb erők a pozni tartományban fejlődtek fel és törtek előre Varsó irányában. Ez készítette a lengyel hadvezetőséget is arra, hogy itt összpontosítsák a legerősebb és a legképzettebb hadosztályukat. Ezek a hadosztályok jöideig tartották magukat és ezeknek egy része került a német csapatok gyűrűjébe Kutno körül. A németek először a két szélső szárnyon kezdték meg az előnyomulást és a pozni arcvonalon felállított 13-ik német hadosztály először majdnem teljesen télenül maradt, miután beavatkozására jöideig nem volt szükség. Ez alatt a többi csapatok olyan gyorsasággal hajtották végre a bekerítési mozdulatokat, hogy egyes nagyobb német csapatok nem is vehettek részt a hadműveletekben.

Varsó ellenáll!

London. Varsó polgármestere hétfőn proklamációt adott, amelyet rádión továbbítottak. Ebben kijelenti, hogy Varsó nem adja meg magát és az utolsó emberig küzd az időközben bekövetkezett események ellenére is. Varsói jelentés szerint a németek ismét megkezdtek a főváros ostromát.

Litvánia is befogadja a menekülteket

Riga. (Rador.) Hivatalosan közlik, hogy kedd reggelig 500 lengyelországi menekült lépett át a litván határt. A menekültek között sok katona is van. Ezeket, miként a polgári személyeket is gyűjtőtáborban helyezték el. Ugyancsak kedd reggelig 83 lengyel katonai repülőgép szállt le Litvániában. A gépek nagy része erősen megrongált állapotban érkezett.

Lengyel menekültek Magyarországon

Budapest. Magyarországra hétfőn reggel érkezett meg az első lengyel menekültek csoportja. Reggel 9 órakor fugett be a volóci pályaudvarra a lengyel menekültek vonata. Nem sokára megjött egy második vonat is a lengyel határról. Mindkét vonat főleg teherkocsiból állott és ezeket rövidesen Munkács felé továbbították. A két vonat utasai főként asszonyok és gyermekek voltak. Hétfőn délután három órakor megérkezett Volóca a harmadik menekült vonat is, amelyen mintegy 100 utas érkezett, míg az előbbi két vonatnál érkezők száma körülbelül 80 volt. A harmadik vonat több katonát is hozott magával, akiket azonnal lefegyvereztek a magyar katonai hatóságok. A menekültek elbeszélése szerint legelőbb Drohobiczról menekültek, ahol vasárnap reggelől kezdve olyan nagy lett a zűrzavar, hogy csak éppen a legszükségesebb holmijaikat vehették magukhoz és azzal indultak el. Mindegyikük csak kis csomagot vihetett magával. Több lengyel repülőgép is megérkezett a magyar határra.

A lengyel előkelőségek tartózkodási helyei

Bucuresti. Moscicki lengyel köztársasági elnök, valamint a kormány több tagját romániai magaslati fürdőhelyeken levő villákban helyezték el. Rydz Smigly tábornagyot, a lengyel haderő főparancsnokát pedig saját kérésére Craiovában helyezték el. Moscicki elnököt és Rydz Smiglyt a cernautii metropolita látta vendégül, tegnap azonban valamenavien elutaztak Cernautiból és pedig Moscicki elnök Bicazba, a többi politikus Slanicba és Rydz Smigly Craiovába.

Moszkvából jelentik: A moszkvai lengyel nagykövetség teljes személyzete elhagyta Moszkvát. A DNB távirati iroda úgy tudja, hogy a nagykövet Romániába utazott.

URANIA Telefoneljegyzés: 12-32.

MA PREMIER MA!

Minden idők leggigantikusabb filmalkotása!!!

„POLTAVA” („Egy birodalom születése”)

4 szovjet-orosz hadosztály katonaságának közreműködésével készült el a páratlanul hatalmas filmremek! Több mint 80.000 statiszt! Az orosz filmművészet csúcsteljesítménye!

Az igazi hazaszeretet, — a fenkölt emberi érzések, — az öngyönyörű szatira, rettenetes erejű szárazföldi és tengeri csatajelenetek filmje.

Kedvezményes jegyek érvénytelenek ... 5, 7.15, 9.30.

Kérjük jegyekről idejében gondoskodni!

III.

A szovjethaderő mozdulatai

Elérték a magyar-lengyel határt a szovjet csapatok

Belgrád. (Rador.) Budapestre érkezett jelentések szerint a szovjet csapatok elérték a magyar határt.

Ökörmező, Torony, és Uzsok környékén tegnap egész napon át tartott a lengyel menekültek beszivárgása. Főként asszonyok és gyermekek érkeztek. A magyar hatóságok gondoskodtak eljárástól és a menekülteket tovább szállították az ország belsejébe. Később áttörték a határon különböző lengyel csapatokhoz tartozó katonai egységek. Ezeket lefegyverezték és gyűjtőtáborba vitték. Az eddig áttört menekültek száma mindössze néhány száz.

Oroszország és Németország együttesen végzik a lengyel területek újrendezését

Berlin. A ma reggeli német sajtó megállapítja, hogy a lengyel állam megszűnt létezni. Németországra és Szovjetországra hárul a feladat, hogy — a német sajtó szerint — Kelet-európának ezen a részén békés és nyugodt állapotokat teremtsenek. A Völkischer Beobachter hangoztatja, hogy a cél érdekében a határ megvonásánál a természetes adottságokra és a gazdasági egységre kell figyelemmel lenni. A lengyel állam, amelyet a versaillesi szerződés teremtett meg, elejétől fogva halálos sebekben szenvedett. Az akkor kikényszerített határok a gazdasági összefüggésben ellentétben állottak. A lengyel terület újrendezésénél a ter-

mészetes érdekeket kell elsősorban figyelembe venni.

A Tass ügynökség tegnap este közölte az orosz főparancsnokság hadijelentését. Eszerint tegnap estig az orosz csapatok az arcvonal legnagyobb részén 150 kilométer mélységben nyomultak be lengyel területre. A szovjet csapatok sehol sem találtak jelentősebb ellentállásra, sőt sok helyen nem is találkoztak lengyel erőkkel. Ugy látszik, hogy a lengyel csapatok feladták a küzdelmet a szovjethadsereggel szemben és minden erejüket a német erőkkel szembeni harcra tartják fenn.

Anglia és Franciaország tiltakozó jegyzéket intéz a szovjetkormányhoz

Moszkva. Hir szerint az angol és francia diplomácia képviselői kijelentették, hogy egyelőre várják kormányaik utasítását. Ezek az utasítások előreláthatóan lehetővé teszik számukra, hogy a szovjet csapatoknak Lengyelországba való behatolása következtében előálló helyzettel szemben a szovjetkormányhoz intézendő tiltakozás keretében állást foglaljanak.

A francia sajtó visszhangja

Páris. (Rador.) A Havas-ügynökség jelenti: A kedd délelőtti megjelent francia lapok a szovjet haderők lengyelországi előnyomulásával kapcsolatban megkísérik megállapítani, milyen mértékű

a német és szovjet együttműködés. A lengyel hadsereg hősiességét dicsőítve a legmélyebben elítéli a szovjetakciókat és azt a reményüket fejezik ki, hogy egy erős szovjet hadsereg lengyelországi jelenléte nagy mennyiségű német csapatot fog majd lekötöni. A Petit Parisien hangsúlyozza, hogy Varsó és Lemberg folytatják az ellenállást. A Matin szerint az oroszok déli előnyomulása elvágja a lengyelek visszavonulási útját. Leon Blum a Populaire-ben ezt írja: Sztalin, mint ellenség cselekedett és mindenkinek ellensége lett. Mi az emberiség szabadságáért, a jogokért, a szocializmusért és a békéért küzdünk.

Megvonják Lengyelország új határait

Berlin. A Deutsche Diplomatische Korrespondenz jelentése szerint az orosz és német megbízottak Breszt-Litovszkban fognak tárgyalni, hogy megvonják Lengyelország új határait. Az Angriff című lap szerint az Oroszország és Lengyelország között eddig létezett határt nem lehet véglegesnek tekinteni. Olyan új határra van szükség, amely állandó helyzetet teremt.

A Strijnél is találkoztak az orosz és német csapatok

Róma. A Giornale d'Italia lengyelországi tudósítója Galiciából küldött képet az ottani helyzetről:

— Ha bekövetkezik a világ vége, akkor sem lehet nagyobb zűrzavart és fejetlenséget elképzelni, mint a lengyel-román határon. Emberek és háziállatok ezzel özönlének a határ felé, majd feltűnnek a menekülő katonák tömegei. Az orosz és német csapatok Strijnél találkoztak. Több lengyel hadosztály is menetel a határ felé.

Az itteni lapok jelentése szerint a szovjet csapatok hétfő este 9 órakor megkezdték benyomulásukat Vilna városába. Vilna uccáján heves

tűzharc folyik a lengyel katonaság és a szovjet katonák között. Az orosz páncél osztagokat és tankokat vetették harcha, amely egész éjjel folyt. A szovjet csapatok benyomulásakor a távbeszélő összeköttetés nem szakadt meg.

Vorosilov irányítja az orosz offenzívát

Kopenhága. (Rador.) A Reuter-iroda tudósítója Berlinbe érkezett távirat alapján közli, hogy Vorosilov marsall, aki Lengyelország területére érkezett, átvette az orosz csapatok támadásának irányítását.

Páris. A Havas-ügynökségnek jelenti Cernăuți-ből: A szovjet csapatok előnyomulása nem ment mindenütt simán, hanem több helyen heves ütközetekre került sor. A szovjet haderő német mintára nyomul elő gépesített egységekkel és bombavető repülőgépek közreműködésével. Ami a hadműveletet illeti, három lengyel hadosztály tovább folytatja a harcot, az első hadosztály a Bug-folyó mentén, a második Varsó körül és a harmadik Lemberg felé nyugatra. A hadművelet lefolyásáról eddig nem érkeztek részletes jelentések.

Pamfil Seicaru:

„Szovjetország és Lengyelország“

Pamfil Seicaru „Szovjetország és Lengyelország“ című vezércikkében foglalkozik Moszkva lépésével. Az érdekes fejtegetéseket tartalmazó vezércikk megállapítja, hogy Szovjetország a német-lengyel viszály egész idején kifogástalan semlegességet tanúsított. A lengyel hadműveleteket egyáltalán nem befolyásolta az az aggodalom, hogy kelet felől támadás érheti az országot. A Szovjetnek ez a magatartása lehetővé tette, hogy Lengyelország egész hadi erejét Németország ellen vehesse harcha. Az a körülmény azonban, hogy a lengyel hadsereg elkerülte a döntő ütközetet és a keleti határ felé hátrált, Szovjetország részéről szükségessé tette a helyzet megvizsgálását.

A továbbiakban Seicaru elmondja, hogy a német-szovjet tárgyalások folyamán valamint Ribbentrop moszkvai látogatása alkalmával, térképen szögezték le a Lengyelországgal szemben német igények határvonalát. A lengyel hadsereg visszavonulása következtében viszont a németek átlépték ezt a vonalat. Van a német-orosz megnevezésű egyezménynek egy záradéka, mely közös tanácskozást ír elő valamelyik fél érdekeit érintő problémák felmerülése esetén. A moszkvai kormány meghívta berlini katonai attaséját, hogy tisztázza Németország szándékait. Berlin válasza az volt, hogy tisztán katonai megfontolások készítik a megállapított vonal át lépését, tekintve hogy akkor, amikor nyugaton szembe kell szállania a francia-angol arcvonallal, háta mögött nem tűrhet erős és éri-tetlen lengyel hadsereget s így az megadható üldözni kell, ami megsemmisíti. Németország ezt az álláspontra jogosnak tartották Moszkvában és ezért ott hozzáálltak a helyzet tanulmányozásához. Hozzávetőleges számítások szerint az a veszély fenyegetett, hogy 2 millió lengyel katona és több millió lengyel menekült ömlik át a keleti határon és elkerüli a szovjet erődöt, ahonnan pedig magát a szovjetlakosságot is eltávolították. A Szovjet berlini katonai attaséja magával vitte Moszkvába a német kormány javaslatát, amely hozzájárulást jelentett ahhoz, hogy a Szovjet elfoglalja a fehér-oroszoktól és ukránoktól lakott területeket és azokat pacifikálja. Ennek ellenére a szovjetkormány súlyt helyezett arra, hogy tényleg ne értelmezzék a semlegesség megtámadásaként. Ezen kívül hangsúlyozni kell még — írja Seicaru — hogy úgy Németország, mint Szovjetország egy független lengyel állam fenntartása mellett van, amely állam a két ország között létesülne. Természetesen a tegnapi Lengyelország előzőleg lecsatolták a Németország által igényelt, valamint az ukrán és fehér-orosz terület-részeket.

Ezután Seicaru Szovjetországnak Romániához elintáztatott semlegességi nyilatkozatával foglalkozik, amelyből a semlegesség megőrzésének akarata tűnik ki.

— Ez a határozott magatartás — fejezi be vezércikkét — részünkről egy Moszkvával való átlérhető, közvetlen kapcsolat von maga után. Az elmúlt napokban történt változás, amit Gheorghes Davidescunak Moszkvába küldése jelentett, a viszony természetes kimélyülését mutatja egy olyan állammal, amely akárcsak Románia, a semlegesség politikáját folytatja. A minden részletre kiterjedő előrelátás jellemzi politikánkat és ez erőssé teszi nyugalmunkat, valamint a normális ítem megtalálását. A hadseregok elkábitottainak figyelmébe egyetlen szót ajánlok és ez a szó: megvetés. (Curentul).

Az olasz-orosz viszony

A Szovjetuniónak a lengyel-német háborúba való beavatkozásáról szóló hír az olasz fővárosban csak vasárnap délelőtt vált ismeretessé s ezért az olasz kommentárok egyelőre még hiányzanak. Ugy látszik azonban, hogy ez az új fordulat hivatalos olasz helyeken nem keltett meglepetést. Hivatkoznak most arra az újságcikkre, amely két héttel ezelőtt jelent meg a Palazzo Chigi-hez közelálló Messagero-ban s amely rendkívül barátságos hangon foglalkozott Olaszország és a Szovjet viszonyával. Ennek a cikknek most nagy jelentőséget tulajdonítanak és ezért mi is ismertetjük. A Messagero rámutatott arra, hogy Olaszország volt az első nagyhatalom, amely szakított a szovjetellenes bojkott politikájával és normális viszonyt létesített a két állam között. Rámutatott a cikk arra, hogy Olaszország és a szovjet között hat év óta barátsági és meg-

CORSO

5, 7, 9, 30 órákor.

Több mint film, maga az élet, több mint regény, maga a történelem:

Az édes anyaföld

melyben kelet minden misztikumja és rejtélye megelevenedik.

Paul Muni és Luise Rainer

Híradó.

nemfátadási szerződés áll fenn, amelyet 1933. szeptember 2-án írt alá Mussolini és a szovjet megbízottja. A megnevezési szerződés egy bevezetésből és hét szakaszból áll. A bevezetés leszögezi, hogy a szerződés a békét kívánja szolgálni. A hét paragrafusban a szerződő fél kötelezettségeit fektették le. Ezek között legfontosabb:

1. A két állam megígéri, hogy tartózkodni fog a belső háborúkba való beavatkozástól.

2. Nem vesz részt semmiféle katonai politikai, gazdasági akcióban, amelyet harmadik állam kezdeményez a szerződő fél ellen.

3. Szigorú semlegességet fogadnak arra az esetre, ha valamelyik szerződő fél konfliktusba keverődik egy harmadik hatalommal.

E kötelezettségeket Litvinov akkori külügyi képviselő szövege is megerősítette, amikor rámutatott arra, hogy a szovjet fennállása óta sohasem volt semmiféle nézeteltérése Olaszországgal. A két állam minden problémát és nézeteltérést ki fog küszöbölni, amely fenyegethetné a közöttük fennálló békét.

A Messagero-nak ez a cikke ma is időszerű és hogyha érvényessége fennáll fel lehet tételezni, hogy a szovjet beavatkozása nem fogja kizozdíttani Olaszországot eddigi nyugalmából és az új fordulat nem

fogja rávenni Olaszországot arra, hogy eddigi rezer válságát elhagyja. Sőt, úgy fest a helyzet, mint hogy ha Olaszország a keleteurópai helyzet konszolidálását várná a szovjet beavatkozásától.

Mielőtt a szovjet beavatkozásáról szóló hír ismeretessé vált, az olasz közvélemény a tegnapi nap három fontos eseményének hatása alatt állt. Az első az orosz-japán egyezmény a keletmongóliai határmenti barátságos rendezéséről. 2. bejelentése a török-orosz megnevezési szerződés előkészületeinek. 3. Lindbergh ezredes feltűnő rádióbeszédje. Ebben a három eseményben a közel- és távolkeleti béke elemét látják Olaszországban. A legnagyobb jelentőséget Lindbergh ezredes beszédének tulajdonítják. Amerika e legnépszerűbb embere azt mondta rádióbeszédében, hogy a mai európai helyzet csupán konzekvenciája annak a ténynek, hogy a győzők elmulasztották az igazságon alapuló béke felépítését. Amikor Lindbergh ezt mondta, minden olasznak a szívéből beszélt. Lindbergh ezredes csak megismételte az olasz és a magyar politikának azt a sokat hangoztatott felhívását, hogy az európai békének egyetlen lehetősége az igazságon alapuló béke megteremtése. Lindbergh nagy tekintélye, becsületes egyénisége tápot ad ama reménynek, hogy Amerika az európai béke ultimativ szabályozásánál döntő szerepet fog játszani. (Gh. Popoff).

IV.

A diplomácia új „hadmozdulatai“

Mit készítenek elő Rómában...?

Páris. A Páris és Róma között folyó diplomáciai tárgyalások részleteiről eddig semmi sem szivárgott ki. Francois Poncet római francia nagykövete néhány nappal ezelőtt koránya új utasításával visszaérkezett Rómába és az elmúlt éjszaka folyamán hosszú eszmecsere folytatótt Ciano gróffal. Illetékes francia körökben semmiféle megjegyzést nem fűznek ehhez az eszmecserehez.

Az Action Francaise felhívja a kormányt,

hogy minden politikai elfogultságtól mentesen és a nemzeti érdekek tekintetbe vételével folytassa le a diplomáciai tevékenységet Rómában és Tokióban.

Vatikánváros. A Szentzsák továbbra is igen élénk diplomáciai tevékenységet folytat. Tegnap Franciaország, Lengyelország és Románia vatikáni nagykövetei és Anglia követei tettek látogatást a szentzsáki államtitkárságnál.

Japán és az USA viszonya

Tokió. (Rador.) A japán lapok hosszú cikkekben foglalkoznak Japán és az Egyesült-Államok viszonyával és megállapítják, hogy semmiféle optimizmusra nincsen ok. Az Egyesült-Államok ellenséges magatartását tanúsítanak Japánnal szemben, mert nem akarják elismerni a Távolkelet új helyzetét és továbbra is a kilencharalmi

egyezményben lefektetett jogaikhoz ragaszkodnak. Az Egyesült-Államok eddig 600 esetben tiltakozott jogainak Kinában történt megsértése miatt. Most, amikor Anglia és Franciaország Európában igénybe vannak véve, az Egyesült-Államok megszorozta tevékenységét Kinában, ami szakadásra vezethet a két nagyhatalom között.

Hull amerikai külügyminiszter pénteken ismerteti az Egyesült Államok állásfoglalását

Newyork. Hull amerikai külügyminiszter beszédét, amelyet az első tervek szerint szerdán mondott volna Bonyban, péntekre halasztotta. A külügyminiszter ismerteti az Egyesült-Államok állásfoglalását a nemzetközi helyzettel kapcsolatban.

Anglia élelmiszer-ellátási technikája

London. (Rador.) A Times cikket közöl, amelyben rámutat arra, hogy a háború kitörése óta Anglia élelmiszerellátása hogyan történt. Rendkívül sok áldozatba és nagy költségbe kerül ez az akció. Nagybritannia a tengerpartok és kikötők mentén ellenőrző állomásokat létesített, ahol a klárakodás történik.

Litvánia részleges mozgósítása

London. (Rador.) A Reuter-ügynökség jelenti: A tájékoztató minisztérium jelentése szerint a Litván kormány elhatározta, hogy elrendeli a részleges mozgósítást, hogy megerősítse a lengyel határt. Ezt azzal indokolják, hogy a semlegességi politikának megfelelően le kell fegyverezni a menekülő lengyel csapatokat, ha azok Litván területre érkeznek.

Változatlan az élet Aachenben

Brüsszel. A belga távirati iroda cáfolja a brüsszeli sajtó egy részének azon híreit, amelyek szerint Aachenből eltávolították a polgári lakosságot. A távirati ügynökség tudósítója jelenti, hogy Aachenben az élet rendes keretek között folyik tovább és csupán a kórházakat ürítették ki, hogy hátrahagyják a sebesülteknek.

Finn-norvég gazdasági problémák

Kopenhága. Koht norvég külügyminiszter az újságíróknak adott nyilatkozatában kijelentette, hogy Foszab meglehetősen kényel-

V. Harc a tengereken

A „Rudyard Kipling“ és a „Neptunus“ végzet

Amszterdam. A Német Távirati Iroda jelentése szerint a „Rudyard Kipling“ nevű angol halászhajót német tengeralattjáró elsüllyesztette. A hajó 13 tonnyi legénységét a buvárhajó fedélzetére vette, majd a part közelében mentőcsónakra helyezte. A „Neptunus“ angol vontatóhajót német tengeralattjáró elsüllyesztette.

Angol repülőgépek és német tengeralattjáró harca

London. A Reuter-ügynökség jelenti: Az angol hajóhad tegnap egy német tengeralattjárót süllyesztett el. A tengeralattjárók üldözésében angol repülőgépek is résztvettek. A La Manche csatornában 26 mérföldnyire az angol partoktól egy bombavető repülőgép német tengeralattjárót vett észre, amely az ellenséges repülő felfedezése után a mélységbe ereszkedett. A repülőgép bombája a vízbe merült tengeralattjáró mellett robbant és az U hajót a felszínre vetette. Ekkor érte a tengeralattjárót a repülőgép második bombája, amely elpusztította és elsüllyesztette a buvárhajót.

A Havas-iroda jelenti: Az angol hajóhad tegnap megkezdte a német tengeralattjárók üldözését. Francia torpedórombolók két német tengeralattjárót pusztítottak el.

180 ezer angol tonna a tenger alatt

Berlinből jelentik: A tengeren folyó küzdelem során Németország már eddig is jelentős eredményeket ért el. Az angol admirális is elismerte, hogy két hét alatt több mint 30 angol gőzöst semmisített meg a német buvárhajók. Az elsüllyesztett gőzösök tonna tartalma 180 ezer volt. A buvárhajók legjelentősebb haditénye a Courageous tegnapi elsüllyesztése.

Az „Orze“ bravurja

Tallin. (Rador.) Az „Orze“ nevű lengyel tengeralattjáró, amely eszt kikötőbe menekült, tegnap megszökött, annak dacára, hogy a fedélzeten eszt katonai őrség tartózkodott. A tengeralattjárót eszt repülőgépek és hadihajók vették üldözésbe, de a parti őrvezetés ellenére sikerült elmenekülnie.

Német tengeralattjárókat süllyesztettek el a franciák

Páris. (Rador.) A Havas-ügynökség közli: A francia tengeri haderő szoros együttműködést fejt ki az angol hadiflotájával és tevékeny részt vesz a német tengeralattjárók üldözésében. Az eddigi megállapítások szerint

a francia hadihajók négy, vagy öt német tengeralattjárót süllyesztettek el.

Ebből arra lehet következtetni, hogy a tengeralattjárók elleni harc kitűnő eredménnyel kezdődött. Anglia és Franciaország a tartalékajókból külön egységet létesített azzal a rendeltetéssel, hogy ezek kizárólag a német tengeralattjárókat üldözzék. Ezek a hajók könnyű és gyorsmozgású egységek, közöttük nagyon sok felfegyverzett halászhajó is van, amelyeknek meg van az az előnyük, hogy kis felületükkel fogva nehéz célpontul szolgálnak az ellenséges hajóknak és tengeralattjáróknak.

VI.

A nyugati hadszíntér

Páris. A francia nagyvezérkar hivatalos jelentése a következő: A németek mára virradó éjszaka a Saartól keletre részleges támadást hajtottak végre. A támadást a francia csapatok visszaverték.

FORUM filmszínház. Telefon: 20-10.

Ma az utóbbi évek legnagyobb és legizgalmasabb kalandfilmje

„ZORRO“ II. rész

John Carrol, Helen Christian és Noah Berry-vel a főszerepben.

Előadások: 5, 7.15 és 9.30-kor.

ARADI KÖZLÖNY

Telefon: 11-51. Sürgőnyeim: KÖZLÖNY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési áraink:

Egész évre... 840 le || Negyedévre 210 le
Félévre... 420 le || Egy napra 70 le

„Valaki” jár a kertben...

Senkise nyitott neki kaput, nem csengetett nem látta senki belépni a kertbe: mégis itt van. Hallani, hogy ide-oda jár. Láthatatlan lábat alatt mezzörren a haraszt, ahová lép, ott elsápad a fű, megfakul a pázsit. Ujjával megérint egy-egy falevelet a levél megrezzen összerázkódik és már bucsuzik is az ágától. Amerre ez az idegen lebeg a kertben, ott lehangol az érett szilva. Darazsak lakomáznak nyomában. Siettet a díófát, hogy repossze meg a gyümölcs zöld burkát, mert itt az idő. A lugasban összemorzsolja a szőlő száraz leveleit, a mandulafát megrázza a meggyfa koronájára ráful, mire szárával ilbez lefelé a megriasztott levélrel. Lenyul a bokrok alá és motyog a málna közt. Ránéz a kukorica szárára és a zöld szárból zörgő hang felel. Holnap már kóro lesz belőle. A vadgesztenyét úgy tricskázza le a fa teteléről, mint ha dákóval dolgozna a barna billárdgolyók közt. A baracknak még engedélyez egy kis pirulást, az almát napfényben fűrdeti meg és helyeslőleg veszi tudomásul, hogy a ringlók már mézédesekek és készen vannak arra hogy lekvárrá főjenek meg a konyhában. De a levelüknek már nem kegyelmez. Takarít, csomagol, megállítja a nedvkerélingést s percről-percre ritkulnak a lombok, világosodik a kert s ő fáradszónakul tesz-vesz a növények közt. Lehajtogatja a dajlák fejét is. Az ember figyel, hillel és fejtét kapkodja hogy hol mi reccsent most, minek van vége, mi felezte be az életét s hogy mi készül itt? Nem lát senkit és nem lát semmit. Bele kell törődnie, hogy az Ősz jár a kertben és halk neszek közt végzi roppant feladatát. a rombolást.

PAPP IENÓ

— Kinevezte a londoni új olasz nagykövetet. Londonból jelentik: Az olasz kormány Bastiani meghatalmazott minisztert nevezte ki londoni nagyköveté. Mint ismeretes, az olasz kormány Grandi visszahívása óta nem küldött nagykövetet Angliába. A diplomáciai helyzet javulására mutat hogy az olasz kormány követet nevezett ki Angliába.

— A WINDSORI HERCEG ÚJ BEOSZTÁSA London. A Reuter-ügynökség jelentik: A hadügyminisztérium hivatalos közleményben hozta nyilvánosságra, hogy a windsori herceg rövidesen átveszi a nagyvezérkarban kijelölt állását. Hogy szolgálatot teljesíthessen, VI. György király hozzájárult, hogy a windsori herceg ideiglenesen lemondjon tábornagyi rangjáról és hadosztálytábornoki rangban teljesítsen szolgálatot.

— Épül a birodalmi autót az egykori korridoron. Berlinből jelentik: Danzig—Langfurthban tegnap délelben tették meg az első kapavágást a birodalmi autótat összekötő utszakasz építéséhez. Ez az utszakasz az egykori szabadállam területén húzódik keresztül és az Ebinger—Königsberg-szakaszhoz csatlakozik. Az utépítéshez a danzigi kikötő munkanélkülieit alkalmazták.

— SZOVJET—LITVÁN TANÁCSKOZÁSOK. Kausas. A litván külügyminiszter tegnap fogadta a szovjet megbízottat akivel hosszasan tanácskozott. A Stefani-ügynökség szerint politikai körökben nagy fontosságot tulajdonítanak ennek a találkozásnak.

— Helyén maradt Lengyelország amerikai nagykövete. Washingtonból jelentik: A külügyminisztérium egyik főosztályának kijelentette, hogy Potocki lengyel nagykövet a jövőben is képviselni fogja országát az Egyesült-Államokban. Helyzete megegyezik majd Hurban csehszlovák követ helyzetével, aki Csehszlovákia bekebelezése után is megmaradt tiszttségében.

— Cáfollják Schuschnigg súlyos megbetegedéséről elterjedt híreket. Berlinből jelentik: Schuschnigg volt osztrák kancellár egészségi állapotáról kedvezőtlen hírek terjedtek el a külföldi sajtóban. Ezekkel a hírekkel kapcsolatban jól informált német helyről közlik, hogy a volt kancellár változatlanul Bécsben tartózkodik és jó egészségnek örvend.

— Roosevelt magához kéri választási ellenfeleit. Washington. Roosevelt elnök magához kéri Alfred Landont és Franklin Knoxot, a köztársasági ellenzék vezetőit, Landon és Knox az utóbbi időben ellenfeleik voltak az elnöknek.

— Megbukott a lett katonai vezénylet. Tallin. A lett haditengerészet főparancsnokát és a vezérkari főnököt rendelkezési állományba helyezték.

— Német rádióállomások románnyelvű leadással. Bucurestiből jelentik: A bucaresti-i német követség közli, hogy a német rádiók románnyelvű leadásokat rendszeresen espedig Breslauból és Bécsből este tínt 18 óra 30 20 óra 30 és 23 óra 40 perckor romániai időszámítás szerint. A románnyelvű leadások után magyarnyelvű közlemények következnek.

— TÁRGYALÁSOK A ROMÁN—NÉMET GAZDASÁGI EGYZEMÉNY ALKALMAZÁSÁRA. Bucurestiből jelentik: A román—német gazdasági egyezmény alkalmazására ismét tárgyalások kezdődtek Bucurestiben. Tegnapelőtt Bucurestibe érkezett Berlinből Clodius államtitkár vezetésével egy küldöttség amely a részleteket tárgyalja le a nemzetgazdasági miniszter által kinevezett delegációval.

— Seracu Adrian törvényszéki bíró a III. székfő tanácselnöke. Az igazságügyminiszter a Bucurestibe áthelyezett Mándru Nicolae tanácselnök helyébe Seracu Adrian törvényszéki bírót nevezte ki a III. székfő elnökévé. A megérdemelt előléptetés széles körökben nagy meglepetést váltott ki Seracu Adrian helyébe Tautu Gheorghe írásbíró került fel a törvényszékhez.

— Háromszázhetvenöt kérvényt utasított el a budapesti színeszkamara. Budapestről jelentik: A színeszkamara számos kérvényt utasított el a jelentkezők közül. Az elutasított kérvények száma 375. Elutasították többek között Rott Sándor, Salamon Béla, Ráday Imre, Komlós Vilmos, Herczeg Jenő, Rhina Alice. Keleti László kérvényét. A színeszkamara döntése szerint nem játszhatik színpadon Beregi Oszkár sem.

Kimutatás a német csapatok lengyelországi térfoglalásáról

Bucuresti. Érdekes kimutatást közöl a „Capitula” című bucaresti-i lap a német csapatok lengyelországi térfoglalásáról. Eszerint a német haderő a lengyel köztársaság területének több mint egynevezet részét megszállta. Az érdekes kimutatás számadatai a következők: Lengyelország északnyugati részén elfoglalták Pomerániát: 16 ezer 386 négyzetkilométer, egymillió 100 ezer lakossal. Posen tartományt: 26 ezer 603 négyzetkilométer, kétmillió 250 ezer lakossal. Lodz tartományt: 19 ezer 034 négyzetkilométer, kétmillió 800 ezer lakossal.

Középlengyelországban: közel 20 ezer négyzetkilométer területet, kétmillió lakossal. Délnyugat-Lengyelországban és Délengyelországban: Szilézia és Teschen tartományt és a Teschen—Dnyeszter közötti területet egészen Lembergig: 20 ezer négyzetkilométert egymillió 500 ezer lakossal. A német haderő ezideig közel 130 ezer négyzetkilométer területet hódított meg. A meghódított területeken a lakosság száma tehát közel tízmilliót tesz ki.

— Menekült lengyel pilóták Esztországnan. Riga-ból jelentik: Hetven lengyel repülőgép Daugapilsbe érkezett ahol lefoglalták az eszt hatóságok. A repülőgépek személyzetét internálták.

— Hány lakosa van Romániának? Bucurestiből jelentik: A statisztikai hivatal legutóbbi kimutatása szerint Románia lakossága ez év áprilisában 19.852.075 lélek volt ami 205.919 főnyi szaporodást jelent 1938. áprilisával szemben. Az emelkedés annak ellenére következett be, hogy a gyermekhalandóság növekedett. Az összlakosság túlnyomó többsége: 16.232.661 falun él. A városi lakosság száma 3.619.409. A főbb városok lakóinak száma a következő: Bucuresti: 648.162. Iasi 104.471. Galati 112.232. Chisinau 112.500. Cernauti 109.698. Kolozsvár 100.272. Temesvár 89.873. Nagyvárad 80.872. Arad 75.722. Brassó 61.827. Nagyszeben 50.217. Marosvásárhely 38.425.

— DR. J. KERÉKES RÓZSI belgyógyász-szpecialista szeptember 15-től kezdve délután tíra 3—6 között rendel mindennap: a délelőtti rendelő-órak változatlanok.

Tévedés kizárva

— Mit, maga koldul?
— Miért? Ugy nézek én ki, mint aki látogatába jön?

7-60 éves korig kötelező

Szeptember 21-én kezdődnek Aradon a légvédelmi kiképző előadások

Pontos tájékoztatás arról, hogy kiknek mikor és hol kell megjelennie a légoltalmi kiképző előadásokon

Megírta az Aradi Közlöny, hogy szeptember 21-től kezdődőleg légoltalmi kiképző előadások sorozatát rendezi a városvezetés mellett működő légoltalmi hivatal (MONT). Az előadásokon 7—60 évig minden polgár számára kötelező a megjelenés nemre való tekintet nélkül. Kivételt csak a köztisztviselők és az iskolás gyermekek képeznek. Mindenki saját érdekét szolgálja, ha résztvesz az előadásokon, mert eltekintve ezeknek gyakorlati jelentőségétől, a mulasztást szigorúan büntetik. A kidolgozott tervek szerint ugyanis minden megjelentről kimutatás készül, úgy hogy ilyen módon megállapíthatják kik maradtak fávól. Az előadásokon való részvétel beosztásánál a rendőrkörletek mérvadók. Mindenkinek aszerint kell résztvennie, hogy melyik kerületben lakik.

A mai naptól kezdődőleg az Aradi Közlöny rendszeresen közli, hogy melyik napon milyen kerület lakóinak kell megjelenniük a légoltalmi előadásokon, hogy hol lesz az előadás és milyen beosztás szerint kell azon a közönségnek résztvennie.

Harmadik kerület: A pernyárai közművelődési házban (Casa Culturală): Szeptember 21-én délelőtt 7-től 7.50-ig: A B C D E F G és H betűk, 8—8.50-ig I J K L M N O és P betűk, 9-től 9.50-ig R S T U V Z X Y W.

Negyedik kerület délután a Mosóczy-telepi mozgóképzőszínházban a következő sorrendben: 3-tól 3.50-N O P R betűk, 5-től 5.50-ig R S T U V Z X Y W.

Az őszi érettségi bizottságok tagjai

A közoktatási minisztérium kinevezte az Erdélyben és Bánátban működő érettségizető bizottságokat. Temestartományban az alábbi bizottságok működnek: Temesváron a 29-es számú bizottság működik, amelynek elnöke Liviu Russu, tagjai: Jucu, Draghiceanu Elvira, Iliescu N., V. Barlea, Rusnir I., Salageanu I. és Piersiceanu R.

Aradon a 30-as számú bizottság működik, amelynek elnöke: Ionescu D. V., tagjai: Lupu Ioan, Munteanu Alice, Callun Iancu, Pan Virgil, Sircea L., Albu Liviu, Samuel Ciumasa, Liovan A.

— Művészasság Budapest. Dellv Ferenc, a neves bonviván, a IV. kerületi előjáróságon házasságot kötött Ilász Klári fiatal színésznővel Dellv a jövő évről igazgatóhelyettesnek és főrendezőnek szerződött apósának az Aradon is ismert Ilász Aladárnak staggionetársulatához.

— NEM SZABAD ELADNI A GÁZÁLCOT! A légügyi és tengerészeti minisztérium arról értesült, hogy az állami intézmények és magánvállalatok személyzete, amely a törvény értelmében gázálcot vásárolt, kezdi magasabb áron eladni gázálcot. A minisztérium felhívja az intézmények és vállalatok légvédelmi főnökeinek figyelmét arra, hogy a vonatkozó törvények intézkedése értelmében felelősek az intézmények, illetve vállalatok légvédelmi anyagáért. A minisztérium szervez ellenőrző körutrá indultak és ahol azt tapasztalják, hogy az intézmények, illetve vállalatok személyzete eladta gázálcot, a törvény értelmében megindították az eljárás úgy az áruba-bocsátók, mint pedig az intézmények és vállalatok igazgatói, illetve légvédelmi főnökei ellen.

— Kötelező tantárgy a tánc a magyarországi középiskolákban. Budapestről jelentik: Az új iskolaévrnek érdekes újítása, hogy némelyik iskolában kötelező mel léktantárgyként állították be a táncot. Főleg a magániskolák tanterveiben szerepel az új tantárgy, úgy látszik, előzetes közös megbeszélés alapján. A pesti táncitanárok nevesebbjeit kérték fel az iskolai táncoktatásra, sőt az információk szerint, egyik-másik előkelő pesti táncmester, így például a régen Peste működő orosz Troyanoff, egy állami középiskola növendékeinek táncoktatására kapott megbízást kísérletképen.

— Bikkiltoivai-társaságot lepleztek le Aradon. Az elmúlt hetekben többször írtunk arról hogy Aradon egy jól megszervezett kerékpártolvai-társaság működik, amelynek tagjai sorozatos biciklipásokat követtek el. A rendőrségnek most sikerült leleplezni a tetteseket M. J. és Sz. E. kiskoru tolvajok személyében, akik már különböző lopások miatt hosszabb időt töltöttek a szamosuivári javítóintézetben. Az elfogottak eddig 18 kerékpárolpást ismertek be, amelyek részben Aradon, részben Temesváron követtek el. Az elfogottak bünlaistromának összeállítására most van folyamatban.

— Lilomlítő gáji gazda. Az aradi rendőrség bünygyi osztálya kedd délelőtt őrizetbe vette T. A. gáji gazdát, akit egy gáji lakos jelentett fel, mert erőszakot követett el a panaszos 8 esztendő leánya ellen. A súlyos váddal terhelt gazdálkodót a rendőrségi kihallgatás után az ügyészségre kísérik.

A legújabb hajszaesítés, modern frizura, festés és dauer E I P E R T-salonjában készül, Str. V. Gol-dis 6. — TELEFON: 21-41.

Városi közlemény a községi reklám-illeték alkalmazásáról

Aradváros pénzügyi szolgálata a következő hivatalos közlemény nyilvánosságra hozatalára kérte fel munkáit:

A város pénzügyi szabályrendeletének 252-ik és 253-ik szakasza úgy rendelkezik, hogy a kirakatokhoz és a termelési helytől idegen helyen kitett hirdetések, valamint reklámok a városi bélyeggel illetékezők, éppen úgy, mint ahogyan az állam javára való illetékezés is bélyeggel történik. A különböző illetékek a következőképpen állapították meg:

Állás, vagy foglalkozásra vonatkozó hirdetések darabonként és hetenként 1 leu, butorított szoba, vagy ellátás 2 leu, iület, vagy más helyiségbérlet 3 leu, lakás két szobájú 1 leu, háromszobás 2 leu, négy szobájú 3 leu, öt szobájú vagy ennél nagyobb lakásnál 5 leu, ingó tárgyak eladására vonatkozó hirdetés 3 leu, ingatlanra vonatkozó 5 leu, közvetítés 3 leu.

A kirakatokhoz elhelyezett hármilven nagyobb készült reklámok, függetlenül azoknak a nagyságától, vagy alakjától, ha nem utal a saját áru alakjára, vagy általában saját árura, hanem a rendeltetésére, hogy reklámot készítsen másutt készült gyártmányoknak, vagy készítményeknek, ha ezek nem különleges természetűek, a következő bélyegilleték alkalmazandó:

20x30 cm. nagyságú kartonon egy hétre 1 leu, ugyanilyen nagyságú bádgon 2 leu, üvegen, vagy zománcon ugyanezen nagyságban 3 leu.

Bár a vonatkozó szabályrendeletet még annak idején nyilvánosságra hoztuk és még 1939. április 11-től alkalmaztatjuk is, a város közönsége mégsem tesz eleget a rendelkezéseknek, amiért a jövőben kénytelenek leszünk megfelelő büntetéseket alkalmazni a kihágások megállapítása esetén.

Annak érdekében, hogy a közönség helyzetét megkönnyítsük, a fenti bélyegek alkalmazására utolsó határidőként 1939. szeptember 21-ét állapítottuk meg és közöljük egyben, hogy a szükséges bélyegek a város háza 28-as számú szobájában szerezhetők be.

A közleményt Vlad Alexandru tábornok polgármester és Curia Ioan, a pénzügyi szolgálat főnöke írják alá.

Megjegyzendő, hogy ezek a városi illetékek nem vonatkoznak az újsághirdetésekre.

— ZÜRICH TÖZSZEZARLAT: Páris 960, London 16.95, Newyork 441.75, Brüsszel 75.50, Milánó 23, Amszterdam 334.50.

— Öngyilkos lett Pristor volt lengyel miniszterelnök. Berlinből jelentik: Rigai jelentések szerint Pristor volt lengyel miniszterelnök Vilnában öngyilkosságot követett el. Pristor Pilsudsky marsall közvetlen munkatársai közé tartozott és az utóbbi időben a legélesebb ellentétben állott Moszcickival.

— A tantestület tagjainak helyzete mozgósítás esetén. Bucurestiből jelentik: A nemzetnevelésiügyi minisztérium határozatot hozott nyilvánosságra, melyben megállapítja, hogy mozgósítás esetén a tanszervezetnek az a része, amely nem tartozik a hadsereg keretébe (férfiak és nők) helyben mozgósítottak tekintendők hivatali munkájuk elvégzésére, abban a beosztásban, amelyet a mozgósításkor elfoglaltak. Kivételt képeznek azok, bár nem tartoznak a hadsereg keretéhez, mozgósítási parancsot (fegyverszínű) kaptak, az illetékes hadkiegészítő parancsnokságtól és ez a parancs más beosztást jelöl ki számukra, mint amelyet béke idején elfoglaltak.

— Benyújtották a magyar földbirtokjavaslatot. Budapestről jelentik: A magyar képviselőház kedden délelőtt tartott ülésén gróf Teleki Mihály földművelésiügyi miniszter beterjesztette a földbirtok-politikai törvényjavaslatot.

— Teljhatalmat kapott a jugoszláv kormány. Belgrádból jelentik: A jugoszláv hivatalos lap mai számában királyi dekrétum jelent meg, amely teljhatalmat ad a jugoszláv kormánynak.

— Rövidesen megkezdődik a Mosóczy-telepi önálló plébánia. Hosszu tárgyalások és tanácskozások, valamint előkészítő munkálatok után vasárnap létrejött a végleges megállapodás az erdélyi minorita-rend és a nemrég megalakult Mosóczy-telepi római katolikus egyházközség vezetősége között a Mosóczy-telepi önálló plébánia ügyében. A megállapodás értelmében a plébániahivatal a napokban megkezdte működését, a Minorita-rend két papja egy segédtestvér kíséretében kiköltözik a plébániaépületbe és megkezdte munkáját. Lakatos Ottó dr. rendfőnök az új plébánossá Györfly Imre hitoktató lelkészt jelölte ki, aki az utóbbi időben a telep lelkipásztori teendőit véggezte és segédlelkész lesz mellette Czika István úrniss. A Mosóczy-telepi katolikus egyháztanács az új plébánia felállítását alkalmából felkereste Lakatos Ottó dr. rendfőnököt, akinek meleg köszönetét és mély elismerését fejezte ki buzgó munkálkodásaiért és gondoskodásaiért.

— GYÁSZJELENTÉST ADOTT KI FELEDÉKENY ADÓSAIRÓL EGY ÖTLETES ANGOL KERESKEDŐ. London. Az angliai Wadebridgeben Elliot Charles rövidárkereskedő vevői nem szívesen fizették adósságukat. Hogy a kereskedő pénzéhez inson, furcsa ötlete támadt. Kirakatába hirdetőmenyt ragasztott ki, amelyekben eredeti módon figyelmeztette a feledékeny adóssokat tartozásuk megfizetésére. Így az egyik cédulán, mely fekete kerettel volt ellátva, ez állt: „Mister Charles Miller figyelmébe, aki két fonttal tartozik nekem, amit azonban már hónapok óta hiába várok! Feltételezem, hogy az illető meghalt nyugodjék békében!” — Egy másik plakáton a következő felírás állott: „Elvesztett!” Utána következett az adóssok névsora és az összegek, amivel tartoznak. A különös plakátok előtt nagy csoportosulás támadt és jót nevettek a kereskedő tréfáján. Nem így azonban a listán szereplők, akik a bírósághoz fordultak, hogy a kipellengézés ellen védekezzenek. A legtréfásabb hirdetőmeny a következőképpen szólt: „Keresek egy ügyes orvost, aki Smith Henrik urat feledékenységből kigyógyítja, mert az illető többszöri figyelmeztetésem ellenére még mindig tartozik 15 shillingemmel”. A bíróság döntést most, hogy jogos volt-e az adóssok kipellengérezése, vagy sem.

A gázmaszk és a női divat...

A légvédelmi rendeletek és a gázárcok kötelező viselésének kérdése alapos gondot adott Európa divattervezőinek. A helyzet ugyanis a következő: légvédelmi gyakorlatok idején az elegáns hölgyek a lakások és munkahelyük közötti útvonalon, úgy ment, mint jövet, magukkal kell hogy vigyék a modern idők borzalmat keltő eszközeit: a gázárcot rejtő, nem éppen esztétikus kivitelű dobozt, amelyről hosszú szíj lóg alá. Vannak hölgyek akik vállukon hordják, mások pedig hanyag eleganciával kecsesen lóbálják kezükben mint valami relikviát. Tény az, hogy a divatszalonok tervezőinek Párisban, Berlinben és Londonban nagy gondot adott a probléma: hogyan találjanak módot egy olyan esztétikus csomagolásra, amely megfelel a modern és kifogástalan elegancia követelményeinek.

ELISABETA KOHN a „FRUCTERIE“

...cég tulajdonosnője, tisztelettel értesíti Arad nagyérdemű közönségét, hogy egészségesen hazaérkezett és újra személyesen vezeti Bratianu-uccai üzletét. Továbbra kér szíves pártfogást.

— Amerikai stílusú merénylet egy constantai Yacht ellen. Constantából jelentik: Amerikai stílusú rablóátadást kíséreltek meg Florian neves festő ellen. Florian yachtja a constantai kikötőben horgonyzott és a festő a yacht fedélzetén lakott. Néhány nappal ezelőtt a festő szakácsnője jelentette a rendőrségnek, hogy négy fiatalember nagyobb összeget ajánlott fel neki, ha segíti őket a yacht fedélzetére jutni, hogy amikor a festő alszik, kloroformmal elkábítsák és a tengerbe dobják. A kikötői rendőrség két tisztie letartoztatta mind a négy fiatalembert, amikor tervüket meg akarták valósítani.

Az aradi magyar népközösség aktivitása

A romániai magyar népközösség aradi tagozatának lelkes szervezői lankadatlanul folytatják tovább eddigi sikereikben gazdag munkájukat. A kerületek megalakulása után vasárnap, szeptember 24-én, jelenfős fordulóhoz érkeztek az aradi szervezkedés. Délelőtt 10 órakor tartják meg ugyanis az Iparos Otthonban az aradvárosi tagozat vezetőségének megválasztását. A közgyűlésen a kerületek által kiküldött 400 tag adhatja majd le szavazatát a tisztikar választásánál. A közgyűlés iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg, hiszen ezen fog eldőlni, hogy kiknek lesz hivatásuk az aradi magyarság kulturális és gazdasági érdekeit elsősorban képviselni és a csoportot vezetni.

A szervezkedés munkája mellett azonban a napi aktuális kérdések ügyében is állandó gondoskodás történik a szervezőbizottság részéről. Így beadvánnyal fordult a szervezőbizottság a város vezetőségéhez, hogy a lakosság részére kiirt légvédelmi tanfolyamokra magyar előadásokat is létesítsenek, tekintettel arra, hogy a polgárság egy része nem érti tökéletesen az állam nyelvét.

A szegénysorsu magyarok felszegélyezésére is akciót indított a népközösség és felhívással fordult a jobb módú és tehetősebb osztályhoz, hogy használják ruhaneműket, fehérneműket és cipőket adakozzanak. Az adományokat az Eminescu-ucca 8. szám alatti irodában kell átadni, átvételi elismervény ellenében. Végül az állampolgárság megszerzése ügyében a vezetőség felhívja azokat, akik eddig nem tették semmit érdekeik védelmére, forduljanak minél előbb bizalommal a népközösségi irodához, hol a szükséges felvilágosításokat az iroda tisztviselői karától a legnagyobb készséggel megkapják.

A L. A. R. E. S. üzembem maradt légi járatai

Európában uralkodó nemzetközi helyzet, amely egyre súlyosbodik, arra kényszerített több repülőársaságot, hogy felfüggesse a légi forgalom lebonyolítását. Ennek ellenére a román LARES légiforgalmi társaság egyes módosításokkal, de mégis tovább folytatja belföldi és külföldi járatainak hét fontos vonalát.

Szeptember 18-tól az alábbi belföldi járatok maradnak üzembem:

Cetatea-Alba—Ismail—Galati—Bucuresti.

Chisinau—Galati—Bucuresti.

Cernauti—Iasi—Galati—Bucuresti.

Bucuresti—Kolozsvár.

Nemzetközi vonatkozásban a LARES román légiforgalmi társaság az alábbi vonalon bonvolítja le a forgalmat:

Bucuresti—Istanbul, balcic-i megszakítással,

Constanta—Bucuresti—Belgrad—Zágráb—

Venecia—Milano.

Bucuresti—Arad—Budapest.

Amint a fentiekből is kitűnik, a LARES négy fontos belföldi szakaszon, míg külföldi vonatkozásban három vonalon továbbra is lebonyolítja a légi forgalmat, mert úgy rendkívüli időkben, mint a normális életkörülmények között is a LARES társaság, amely megérti azt a hivatást, amelyet betölt, áldozatot nem kímélve eleget tesz annak a követelménynek, amely magára vállal.

— Éjszakai besurranó-tolvaj garázdálkodása. Rosenfeld Zoltán aradi lakos bejelentette a rendőrségnek, hogy meglopták. Az éjszaka folyamán valaki behatolt a Petru Rares-ucca 15. szám alatti lakásába, ahonnan 5 ezer lei értékű tárgyat lopott el.

— Funck—Brentano: Udvari világ. Az Európai Kultúra Története c. sorozat (Croiset: Görög kultúra; Homo: A római kultúra; Galhat: Bizánc; Dawson: Európa születése; Huizinga: A középkor alkonya; Funck—Brentano: A renaissance; Gleichen—Rosenwurm: A barokk) egy új kötettel gazdagodott. A Funck—Brentano: Udvari világ tartalmából kiemeljük: Társadalom és hierarchia. A falu A paraszt. Házak, ruházat táplálkozás. A tulajdon megosztása. A feudális nemesség. A nemesség foglalkozása. Vidéki és udvari nemesség. A kastély élete. Urli kötelességek és kiváltságok. Földesuri jogszolgáltatás. Város. A király. A királyi hatalom családi eredete. Az igazságszótó király. A királyi egyházi személyisége. Az udvar. XIV., XV. és XVI. Lajos. Pompadour asszony. Mária Antoinette. A királyi büntető parancsok. Jogszolgáltatást szervező. A parlamentek. Az udvari világ szellemi arca. Hűbérsg és hűbérmanó. A monarchia alapja. A család. A házasság. Erkölcök. Örökségi jog. Nevelés, oktatás. Hivatalnokok és katonák Közvélemény. Könyvek és hírlapok. Művészet és kultúra. Vallásháborúk. A világhírű könyv, amely minden kultúrnyelvre le van fordítva. Athenaeum-kiadásban 344 lapos, számos fényképmelléklettel, úgy mint az előbbi kötetek, vászonkötésben 198.— lei minden könyvkereskedésben, vagy Lepage-nál, Kolozsvár. Kérje az újdonságok jegyzékét.

— Bródy Lili: Fehér zászló. Fehér zászló a megadás, a belenyugvó lemondás jele, a csönd, halk, hánatos alapszínű harmóniás és a zavarokon túl az élet menetét, melynek vasárnapijait után a hétköznapok és izgalmas háborúi után a békek mindennapjai jönnek. Valami csillogó pára, fojtott izgalom lepi be ezt a könyvet. Bródy Lili új regényét, melynek gazdag tartalma bőségesben való meghatározhatatlanságában az egész mai élet foglalatja. Házasság, elválás, mély, szomorú lelkek barátsága válságok, problémák izgalmas vívái, eldöntetlen hullámzásai, amelyek a minden-mind egybe, a nagy élet, az élés törvényének medrébe hanyatlanak. A Fehér zászló a kifutó trón irakésziségének minden műve közt eddig legjobb példaképe. Azaz teszi életlét, jellemző leíró ereje és az érzést átható, megkapó líraisága, mely azonban sohasem öncél, hanem az események gazdag játéknak mintegy hagedü-kísérete. Ez a könyv a szerelem könyve, a barátság, az élet szomorúságáé és szomorúság öröme, amely érzés a legemberibb és igaz lelkek osztályrésze. Bródy Lili: Fehér zászló az Athenaeum Nagy Regényei sorozatában jelent meg, amelynek legutóbbi kötetei: Stefan Zweig: Nyugtalan szív Passuth László: Esőisten. Zilahy: A földöntúli város. stb., stb. Bródy Lili: Fehér zászló Athenaeum-kiadásban, szén kiállításban, vászonkötésben 178.— lei minden könyvkereskedésben, vagy Lepage-nál, Kolozsvár. Kérje a Nagy Regények sorozatának és az Athenaeum-újdonságok legújabb jegyzékét.

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTÁRAK:

HAIÓS gyógyszertár, Bulev. Regina Maria 8.
KAIN gyógyszertár, Calea Banatului 1.
NIEDERMAYER gyógyszertár, Str. Goidu.

RYDZ-SMIGLY

Lengyelország politikai és katonai vezető tábora szétbomlott, menekülőben van. Ugyáltszik, nem tudott megfelelni annak a nagy feladatnak, amely elé a történelem állította. Pedig nemzetközi viszonylatban is elismert nevű ember és katonai ábrándok ennek a lengyel vezető rétegnek az élén: Rydz Smigly, aki most — a külföldi sajtóirodák szerint — emelkedett, hontalanná vált.

A fiatalon, alig 21 éves korában ilyen tragikus véget ért Lengyelország története érdekes megvilágítást kap Rydz Smigly pályáján keresztül.

Ötvenkét esztendővel ezelőtt, 1886. március 11-én született Brzezanyban, Lengyelország délkeleti határvidékén Edward Rydz, aki a helybeli liceum egyik legjobb és legnépszerűbb tanulója volt. Középiskolai tanulmányainak befejezése után, 1905-ben az ősi lengyel fővárosba: Krakóba ment, ahol a Jagello-egyetem jogot tanult. Egyidejűleg beiratkozott a Szépművészeti Főiskola festészeti szakára is, ahol igen tehetséges növendéknek bizonyult.

Krakóban, — ahol az ősi falak szinte ontják magukból a történelem jevegeit — abban az időben volt kibontakozóban a lengyel nemzeti szabadságmozgalom. Az 1905-iki forradalom leverése után orosz földről ide menekültek a szabadsághősök, élükön Josef Pilsudskival, aki az osztrák hatóságok és hadvezetés hallgatóságos beleegyezésével, majd később nyílt támogatásával itt szervezte meg azokat a titkos katonai szervezeteket, amelyek a későbbi lengyel légióknak magukat képezték.

Ebben az izzóban hazafias légkörben élt az ifjú Edward Rydz, aki az évek folyamán mind messzebb kerülve a művészeti pályától és célkitűzéseitől, elhatározta, hogy a majdani újjászülető lengyel haderő első, kicsiny magvának szervezését és kiképzését tűzi ki életének céljául. Közel 30 esztendő múlva, 1935. december 27-én nagy beszédet mond, amelyben a következőkben indokolja meg, hogy mi birta rá erre a döntő elhatározásra. „A szellemi műveltséget és az emberi jólétet éppúgy, mint a harjérokat, csak erős hadsereggel lehet megvédelmezni. Ha nincs hadsereg, ha hiányzik az erő, akkor az emberi szemlem legszebb vívmányai, az emberiség legszebb intézményei, utonálló banditák áldozataivá lesznek, akik mindent a sárba fognak tiporni. Hogy a tudomány és a művészet virágozhassék, hogy a polgári eredményeket gyakorolni lehessen, erős és ellenállóképes hadsereg kell rendelkezni.”

Tagja lett a titkos katonai szövetségnek, amelynek tanfolyamát el is végezte. Pilsudski, mint egyik legtehetségesebb tanítványát tartja számon és csakhamar körvevezővé nevezte ki. Megbízta a „Lövész” című folyóiratnak a szerkesztésével is, mely szaklapba az ifjú Edward Rydz három cikket írt „Smigly” aláírással, melynek jelentése „nyilgyors”. Ezt a nevet később a lengyel légióban is megtartotta.

A világháború kitörésekor Rydz, aki osztrák-magyar tartalékos tiszt volt, csapatjéhez vonult be, áprtfogója Pilsudski azonban, amikor megalapította saját parancsnoksága alatt a lengyel légiókat, kedvencét maga mellé vette és századosá léptette elő. A lengyel légió két esztendőn keresztül küzdött hőiesen a központi hatalmak oldalán. 1916. őszén azonban, amikor a német hadvezetés a légiókat hazájuk földjéitől elszakítva, a francia és olasz hadseregek akarta harcban vetni, Pilsudski kiképett az időközben a központi hatalmak által függetlennek és önállóknak nyilvánított Lengyelország államtanácsából és nyíltan szembehelyezkedett a német követelésekkel. A nagy lengyel nemzeti hőst ekkor Magdeburgba internálták. Edward Rydz-Smiglyt megfosztották a lengyel légióknál viselt ezredparancsnoki állásától és a lengyel légiókat felszabták.

Lengyelország pusztja és csendes lett, a lengyel légiók tagjai, akik azt hitték, hogy véres áldozatukból már emelkedőben van a lengyel szabadság napja, csüggedten és reménytelenül szendtek az internálótáborokban, vagy szétszórva harcoltak a világháború pontjainak valamelyikén. Nyíltan fegyverkezniük már nem lehetett, földalatti titkos szervezkedés indult meg tehát, amelynek vezére a börtönben szynlődő Pilsudski helyett, annak jobbkeze: Edward Rydz-Smigly lett.

A titkos szervezet eredményesen dolgozott és 1918. májusában már harmincezer összeesküvő várta, hogy hazája szabadságáért fegyvert ragadjon. A szervezet vezérkara pontosan kidolgozta a forradalmi megmozdulás tervét s amikor ugyanev év őszén bekövetkezett a központi hatalmak összeomlása, megalakult az önálló lengyel kormány, amelynek Rydz-Smigly hadügyminisztere lett. November 11-én a németek szabadonbocsátották Pilsudskit, aki azonnal Varsóba sietett

és ettől kezdve a két katonai újra együtt folytatta a küzdelmet Lengyelország felszabadításáért.

A 35 éves Rydz-Smigly ekkor már tábornok és a varsói körlet parancsnoka. A lengyel hadsereg, amely néhány hónap alatt a semmiből száz-tízezer főre emelkedett, napról-napra gyarapodik és az orosz csapatokat mindenütt visszaszorítja. A hadjáratot az oroszok ellen Rydz-Smigly, a fiatal tábornok vezeti. Pilsudski irányítása alatt, a hadjárat koronája Kievet elfoglalása, ezután azonban az elégtelenül felfegyverzett s számbelileg is kisebbségben levő lengyel hadsereg az orosz túlerő előtt visszavonulásra kényszerül és az orosz csapatok előérsei már Varsó külvárosaiában nyilvánzóan, amikor Pilsudski egy utolsó, kétségbeesett haditervet dolgoz ki, melyet ki más hajtathatna végre, mint Edward Rydz-Smigly a hajdani festőművész.

Az 1920-as orosz-lengyel háború a Niemen körüli csatával fejeződött be, melynek a hőse ismét Rydz-Smigly tábornok volt, aki a túlerőben

levő oroszok ellenámadásait visszautasítva, a hadjáratot győzelemmel fejezi be. A rigai békekötés után pedig megindult az ország és elsősorban a lengyel hadsereg újjászervezése, amelynek isorán Pilsudski legelső munkatársa megint a fiatal tábornok volt, akit kezdetben hadtestparancsnoknak, majd később hadseregfelügyelőnek nevezett ki a marsall. De nemcsak ezen a téren, hanem az állami és nemzeti élet minden ágának felépítésében, a kül- és belpolitikában is Rydz-Smigly lett Pilsudski jobbkeze és a tábornagy 1934. május 12-én bekövetkezett halála után, végakaratahoz képest, a köztársaság elnöke Rydz-Smiglyt a hadsereg főfelügyelőjévé nevezi ki, akit most már csupán a köztársaság elnökének van alárendelve.

1936. november 10-én ünnepélyes formák között nyújtja át Rydz-Smigly tábornagnak a köztársaság elnöke a lengyel marsallbort, amelyet eddig csak ketten: Pilsudski és Foch francia tábornagy kaptak meg.

Kiméletlen szigorral ellenőrzik a közpénzek kezelését és a közigazgatás ügyvitelét

Armand Calinescu kormányelnök határozott intézkedései a becsületességnek a közügyek terén való legteljesebb alkalmazásáról

Armand Calinescu miniszterelnök szombaton összehívta a miniszterelnökségre a legmagasabb állami ellenőröket. Az értekezletnek célja az államellenőrök tevékenysége irányának a meghatározása volt Armand Calinescu határozata nyomán, hogy a pillanatban biztosítsa az ország közéletében és közigazgatásban a becsületesség legteljesebb és legszigorubb alkalmazását.

Az ismeretes rendkívüli körülmények miatt a szabályozások és megszorítások egész sora következett be a legkülönbözőbb vonatkozásokban. Tár-gyilag, egyenlő és törvényes alkalmazásukat teljes egészében biztosítani kell.

Másrészt ugyanezek a rendkívüli körülmények, valamint az ország hasznossági és beruházási problémái állandó rendelkezéseket követeltek és követelnek, valamint fontos szállításokat az állam számára.

Ebben a vonatkozásban a kormány célja, hogy a becsületesség légkörét megteremtse, azt a légkört, amely a nemzeti újjászületés frontjának rendszert jelenti és amely erkölcsi alapját, valamint észszerűségét képezi annak az erkölcsi forradalomnak, amelyet a front az ország számára jelenti.

A miniszterelnökségen tegnap összeült értekezlet elhatározta, hogy az összes legfőbb államellenőrök azonnal megkezdik működésüket, amelyek során a legnagyobb szigorot tanúsítják.

A legszélsőségesebb módon ismét megkezdik a becsületesség offenzíváját, amely a jelenlegi kormányzati rendszer kezdetét jellemezte.

Az államellenőrök diszkrecionális joggal bírnak a vizsgálókat levezetése érdekében.

A vagyonellenőrzésről szóló törvényt módosítják, hogy valóban hatásos legyen és célravezető.

Az összes állami ellenőrző szervek, valamint az illetékes közigazgatási hatóságok a legfőbb államellenőrök rendelkezésére állnak, hogy a szükséges könnyítésekkel szolgáljanak.

Végül a tegnapi értekezleten elhatározták, hogy rendszeresen nyilvánosságra hozzák azoknak a nevét, akiket vizsgálat alá vontak, vagy igazságügyi hatóságok elé utaltak, valamint az alkalmazott megtorlásokat.

Valamennyi közpénz kezelő iránt a legkisebb tisztviselőtől, aki falusi közigazgatásban teljesít szolgálatot, az állami közigazgatás legmagasabb irányító személyiségeig ezt a rendkívül szigorú rendszert alkalmazzák.

Armand Calinescu miniszterelnök felhívta a legfőbb államellenőrök figyelmét, hogy ne kiméljessenek senkit, mert ez az állampolgárok legfőbb elégtétele, azon állampolgároké, akik a jelenlegi rendkívüli időkben áldozatosságukkal járulnak hozzá az ország megerősítéséhez és védelméhez.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Megkezdtek a vállalatok légvédelmi berendezéseinek ellenőrzését

Bucuresti. A légügyi és tengerészeti minisztérium közli, hogy a légvédelmi törvény 10. szakaszában előírt különleges bizottságok már megkezdtek a cégek és iparvállalatok légvédelmi berendezéseinek ellenőrzését. Ahol a bizottság megállapítja, hogy az

illető cégek és vállalatok a törvény által előírt védelmi intézkedéseket nem tették meg, a vonatkozó törvény 63. szakasza alapján kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel és a vállalatot szigorúan megbüntetik.

Megjelent a mezőgazdasági mozgósításról szóló törvény

Intézkedések a mezőgazdasági munka folytonosságának érdekében

A Monitorul Oficial legutóbbi számában megjelent a mezőgazdasági mozgósításról szóló rendelet-törvény, amelynek az a célja, hogy a mezőgazdasági munka folytonosságát biztosítsa. A törvény felhatalmazza a földművelésügyi minisztériumot, hogy különleges állapot esetén minden szükséges intézkedést fogantosszon a hadsereg és a polgári lakosság mezőgazdasági termékekkel való ellátása érdekében. A törvény értelmében a földművelésügyi minisztérium minden év április elsejéig tervet dolgoz ki a mezőgazdaságnak különleges időkben való megszervezéséről. Ez a terv kiterjed a mezőgazdaság minden ágára, a vetőmagvakal és apaállatokkal való ellátásra, a mezőgazdaságban nélkülözhetetlen állatok, kocsik és szerszámok rekvirálás alól való mentesíté-

sére, az állami és magánbirtokok mezőgazdasági munkájánál nélkülözhetetlen személyeknek munka részére való mozgósítására. Az általános munkaterv megvalósítása végett a minisztérium kijelölheti, hogy egyes birtokokon mit termeljenek. A fenti tervet kidolgozására a minisztériumban külön bizottság alakul.

A jelen törvényt a következő szervek hajtják végre: a tartományi mezőgazdasági mozgósítási bizottság, a megyei mezőgazdasági mozgósítási bizottság, a mezőgazdasági kamarák, valamint a községi mezőgazdasági bizottságok.

A törvény ezután részletesen megszabja azt, hogy az egyes gazdaságokban milyen személyek mentesülnek a bevonulás alól, illetve kiket mozgósítanak munka céljából.

SPORT KÖZLÖNY

A CAMT ellen Temesváron játszik az AMTE vasárnap a nemzeti bajnokság „második” fordulóján

A Venus Kolozsváron, a Rapid Resicán vendégszerepel

A nemzeti bajnokság szeptember 14-ére sorolt és elhalasztott második fordulóját vasárnap, a harmadik forduló után bonyolítják le a Juventus—Sp. Studentesc mérkőzés kivételével, amelyet még e hó 10-én lejátszottak a csapatok. (3:3).

Ennek a csónka fordulónak műsorán rendkívül érdekes mérkőzések szerepelnek. Az aradi munkáscsapat Temesváron vendégszerepel a CAMT ellen és a piros-feketéknek jóval jobb játékot kell produkálniuk, ha az erősen feljavult CAMT ellen meg akarják állni helyüket. Bizonyosra vehető, hogy az AMTE csapata teljes szívet fog küzdeni és ebben az esetben még a győzelemre is lehet esélye.

Kolozsváron a Venus mérkőzik meg a Victoriaval és ez a mérkőzés is nagy küzdelmet ígér. A Victoria otthonában veszedelmes ellenfél és ellene még a bajnok Venus sem mehet biztosra. Mind-

azonáltal a Venus minimális győzelme várható. Resicán a Rapid játszik a kiűnő UDR ellen és a bucarestii csapat, amely Auert kénytelen nélkülözni, könnyen kellemetlen meglepetést szerezhet híveinek. Az UDR idegenben is veszedelmes ellenfél, hát még a hazai pályán!

Galatiban a megfiatalított Ripensia vendégszerepel és ez a mérkőzés lesz a tulajdonképpeni erőpróbája a javuló Gloria CFR-nek, amely most akarja beigazolni, hogy a Sp. Studentesc elleni győzelme nem volt szalmaláng.

Bucurestiben egyetlen mérkőzés kerül lejátszásra és pedig a bajnokságban előkelő szerepet játszó Carpati mérkőzik meg az Unirea Tricolorral. A Carpati még idegenben is esélyese a mérkőzésnek, bár az Unirea Tricolorban meg vannak a képességek arra, hogy meglepetést szerezzen.

Heti műsor

Vasárnap folytatódnak a nemzeti bajnokság küzdelmei, ugyiszintén a kerületi bajnokság mérkőzéseit is, azonban a B) ligában a Román Kupa második fordulójá miatt nincsenek mérkőzések. A heti műsort alább adjuk:

NEMZETI BAJNOKSÁG:

CAMT—AMTE, Victoria—Venus, UDR—Rapid, Gloria CFR—Ripensia, Unirea Tricolor—Carpati.

ROMÁN KUPA (főbb mérkőzések):

AS Aninoasa—Gloria, RMTE—Kinizsi, FC Craiova—Electrica, NAC—Vulturii, Crisana—Törekvés, Metalosport Ferdinand—Mica.

KER. I. OSZT.:

Tricolor—Astra, Olimpia—Gaiana, Crisana—ATE, Titanus—AAC, Egyetértés—Banatul.

II. BAJNOKSÁG:

Hakoah—AMTE, Tricolor—Crisana, ATE—Egyetértés, AAC—Transilvania, Astra—Olimpia, Titanus—Unirea.

Kijelölték a vasárnapi játékvezetőket

Bucuresti. A központi bírótisztület tegnap jelölte ki a vasárnapi nemzeti bajnoki és kupamérkőzések játékvezetőit. Az A) ligás mérkőzéseket a következő bírók vezetik:

CAMT—AMTE, bíró: Ceureanu.

Unirea Tricolor—Carpati, bíró: P. Kroner.

Gloria CFR—Ripensia, bíró: Petru Vasile.

Victoria—Venus, bíró: Ionescu Tope.

UDR—Rapid, bíró: Morar Teofil dr.

A kupamérkőzések közül az AS Aninoasa—Gloria mérkőzést Cosma Alexandru dr. vezeti, az aradi játékvezetők közül pedig Huszti szerepel és pedig Resicán az RMTE—Kinizsi mérkőzésen.

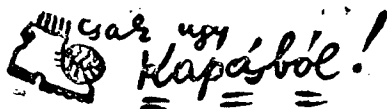
A magyar nemzeti bajnokság állása

1. Ferencváros	3	3	0	0	12:5	6
2. Elektromos	3	2	1	0	7:3	5
3. Újpest	3	2	0	1	9:5	4
4. Nemzeti	3	2	0	1	6:4	4
5. Szeged FC	3	2	0	1	5:5	4
6. Gamma	3	1	1	1	4:3	3
7. Hungaria	3	1	1	1	7:6	3
8. Kispest	3	1	1	1	9:9	3
9. Taxisok	3	1	0	2	5:5	2
10. Haladás	3	1	0	2	4:5	2
11. Törekvés	3	1	0	2	5:8	2
12. Bocska	3	1	0	2	1:6	2
13. Kassai AC	3	1	0	2	1:7	2
14. Szolnok	3	0	0	3	4:8	0

Riggs Amerika teniszbajnoka

Newyork, Amerika férfi egyes teniszbajnokságát Riggs nyerte, aki a döntőben 6:4, 6:2, 6:2 arányban verte Van Hornot. A női egyes bajnokságot Marble nyerte, aki a döntőben Jacobs ellen 6:0, 8:10, 6:4 arányban győzött.

O A hét tizenegye. A Gazeta Sporturilor a vasárnapi bajnoki forduló után a következőképpen állította össze a hét legjobb csapatát: Rădulescu — Sfera, Negrescu — Demetrovici, Juhász, Kert — Sipos, Ploesteanu, Markotiner, Bodola, Doba.

Göteborgban a finn 4x1500 méteres válogatott atléta-csapat megdöntötte a magyar atléták által a közelmúltban felállított világcsúcsot. A finnek ideje 15 p. 54.8 mp., amely 6 tizeddel jobb a magyar atlétáknál.

Az olasz bajnokság első fordulójának eredményei: Fiorentina—Genova 1:1, Torino—Milano 2:1, Modena—Lazio 1:1, Trestina—Novara 2:0, Roma—Bologna 2:0, Ambrosiana—Juventus 4:0, Liguria—Venezia 0:0, Bari—Napoli 1:0.

A vasárnapi stockholmi atlétikai viadalon a 200 méteres gátfutást Lidman nyerte 24.4 másodperces svéd rekorddal. 5000 méteren első a finn Mäki lett 14 perc 19.8 mp.-el H. Johnsons előtt, akinek ideje 14 perc 20.6 mp. 1500 m.-en a belga Mostert győzött 3 perc 58.6 másodperccel.

TEKESPORT

Nagy javulásról tett tanúságot a Metalurgistul csapata vasárnapi versenyén

Mint már megemlékeztünk róla, a Metalurgistul tekézői vasárnap nagy teljesítménnyel vettek részt a tekeprogramok lebonyolításában, mert nemcsak a bajnoki versenyek bíráit adták, de résztvettek a Transilvania avatóversenyén is és maguk is egyéni és csapatversenyeket rendeztek saját pályájukon a „Farkasveremben”.

A csapatversenyben a Fortuna volt az ellenfelük és ezuttal a legjobb formájukat megközelítve kétszázas eredménnyel győztek is.

Az egyéni versenyüket már szombaton este elkezdték, úgy a férfi, mint hölgytekézőik élénk érdeklődése mellett, melyet vasárnap este zártak le. Az egyéni versenyek eredményei a következők voltak:

Hölgyverseny: 1. Solearné (e. k.) 12 fa, 2. Pappné (Met.) 9 fa, 3. Brasován Rózsi (e. k.) 8 fa (rúd. 5 fa). Nyolc fát értek el még Farkasné és Szendrei is.

Férfiverseny: 1. Fekete (Met.) 16 fa (rúd. 7 fa), 2. Wittmer (Priet.) 16 fa (rúd. 6 fa), 3. Szendrei II. (Met.) 15 fa (rúd. 7 fa), 4. Vancsik (Met.) 15 fa (rúd. 6 fa), 5. Nuver (Fort.) 15 fa (rúd. 4 fa).

Csapatverseny: Metalurgistul—Fortuna 200:153. A vasasok a második menetben megugranak és előnyüket menetenkint növelve biztosan nyerik a versenyt. Menetek: 42, 62, 42, 54 voltak. A csapatok a következő összeállításban állottak ki: Metalurgistul: Fekete, Gregorik, Szendrei II., Szilágyi, Papp I., Vékus, Tyahor, Vancsik, Szendrei III., Papp II., Opran, Szendrei I., Fortuna: Mancut I., Meggyesi, Csernyi, Molnár, Nádaski, Berar, Riegler, Botka, Nuver, Lascu, Tamás, Albu.

Hirdessen az Aradi Közlönyben

Rádióműsor

— Romániai időszámítás. —

SZERDA, SZEPTEMBER 20.

Bucuresti, Radio-Romania, 7: Ritmikus torna, lemezek, háztartási és orvosi tanácsok. Radio-Romania, 12: Időjelzés, vizállásjelentés, 12:03: Lemezek.

Bucuresti, Radio-Romania, 13: Időjelzés, sportközlemények, 13:05: Sváici zene lemezek, 13:35: Bécsi zene lemezek, 14: Színházi közlemények, 14:10: Hírek, 14:30: A zene folytatása, 14:45: A Muncă și Voie Bună vokálhármása, 15:10: Időszéri közlemények.

Radio-Romania, 19: Időjelzés, időjárásjelentés, 19:02: Művészeti krónika, 19:17: A római négyes: udvari áriák és táncok lemezek, 19:35: Vokálzene lemezek.

Bucuresti, Radio-Romania, 20:05: G. K. Constantinescu tanár előadása, 20:20: Vasile Jianu fuvolahangversenye, 20:40: Rádiózenekar, Rostu Bauman-Radulescu énekszámával, 22: Hírek, sportközlemények, 22:25: Tánclemezek, 22:35: Paul Jelescu zongorahangversenye, 23: Hírek, 23:15: Victor Predescu zenekara, 23:45: Hírek külföldre francián, németül és olaszul.

Budapest I, 7:45: Torna, hírek, hanglemezek, étrend, közlemények, 11: Hírek, 11:20: és 11:45: Felolvasás, 13:10: Eugen Stenat balalaikazenekara, 13:40: Hírek, 14:20: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, 14:30: Rendőrzenekar, 15:30: Hírek, 17:15: Diákjelőre, 17:45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek, 18:15: Magyar nóták és csárdások hanglemezeiről, 18:40: A mai gyerek, Fesztiv. Masa előadása, 19:10: A rádió szalonzenekara, 20:15: Hírek, 20:25: Dész, Bartalis János erdélyi városképe, 20:40: K. Füzesessy Mária zongorázik, 21:10: Csirkefogó, Rádió-vígjáték 3 felvonásban, 22:10: Nagy Margit az Operaház tagja énekel zongorakísérettel, 22:40: Hírek, időjárásjelentés, 23: Toki-Horváth Gyula cigányzenekara muzsikál, 23:40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven, 24: Szórakoztató hanglemezek.

Budapest II, 19:45: Olasz nyelvoktatás, 20:35: Családi esetek, Sz. Horváth János csevegése, 21: Hírek, 21:20: Katonazenekar, 22:35: Időjárásjelentés.

Belgrád műsora nem érkezett meg.

CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 21.

Bucuresti, Radio-Romania, 7: Reggeli torna, lemezek, háztartási és orvosi tanácsok. Radio-Romania, 12: Időjelzés, vizállásjelentés, 12:03: Ionel Gîrvea zenekara, Lia Craciunescu énekszámával.

Bucuresti, Radio-Romania, 13: Időjelzés, sportközlemények, 13:05: Ionel Gîrvea zenekara folytatja műsorát, 13:35: Rádió szalonzenekar, 14: Színházi közlemények, 14:10: Hírek, 14:30: A zene folytatása, 15:10: Időszéri közlemények.

Radio-Romania, 19: Időjelzés, időjárásjelentés, 19:02: Kulturális közlemények, 19:17: Részletek Thomas Mignon című operájából, Lemezek, 19:58: Alfred Cortot zongoralemezei.

Bucuresti, Radio-Romania, 20:05: Busuiocanu előadása a királyi palota Murilliójáról, 20:20: Ghirag Sachazlian énekel, 20:40: Szimfónikus hangverseny lemezekről, 22: Hírek, sportközlemények, 22:25: A zene folytatása, 23: Hírek, 23:15: Lemezek, 23:45: Hírek külföldre francián és angolul.

Budapest I, 7:45: Torna, hírek, hanglemezek, étrend, közlemények, 11: Hírek, 11:20: és 11:45: Felolvasás, 13:10: Szervánszky Péter hegedű, zongorakísérettel, 13:40: Hírek, 14: A rádió szalonzenekara, 14:20: Időjelzés, időjárás és vizállásjelentés, 14:30: Hírek, 17:15: Háztartási tanácsadó, 17:45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek, 18:15: Amire még ma is örömmel táncolunk, Mecseki-Reinprecht Rudolf és Pokár Tibor kézzongorás jazzműsora, 18:30: Ruszinnal vív előadás, 19: Lendvay Józsa és cigányzenekara, 20: Kertészeti időszéri tanácsadó, 20:15: Hírek, 20:25: Hanglemezek, 20:45: Váczy Péter egyetemi magántanár előadása a catalanumi csatáról, 21:15: Operett részletek, 22:40: Hírek, időjárásjelentés, 23: Normand Edmund zongorázik az angol—magyar művészcseré keretében, 23:40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven, 0:05: Sárav Elemér cigányzenekara muzsikál, Szánthó Gyula énekel.

Budapest II, 19:30: Angol nyelvoktatás, 20: Gligi filmdalokat énekel, Hanglemezek, 21: Hírek, 21:20: Bohémia határán, Matolay Tibor dr. utleírása, 21:50: Zsámboky Miklós gordonkázik, zongorakísérettel, 22:15: Tánclemezek, 23: Időjárásjelentés.

Belgrád műsora nem érkezett meg.

Legújabb jelentéseink:

Washington felmondja az amerikai-orosz kereskedelmi szerződést

Eles francia támadások a szovjet ellen — Élénk tevékenységet fejtenek ki a német tengeralattjárók

Washington. Hull külügy államtitkár a sajtó részére kijelentette, hogy az Egyesült-Államok nem nézheti közömbösen a szovjet csapatoknak Lengyelországba történt bevonulását. Fontolóra vesszük olyan intézkedések kiadását, amelyek megtiltják amerikai hajók indulását Szovjetország felé.

A New York Herald Tribune valószínűnek tartja, hogy a szovjet kormány elhatározása miatt, az Egyesült-Államok felbontja az Amerika és Szovjetország között fennálló kereskedelmi szerződést.

Támadják a francia kommunistákat

Páris. Surics, a szovjet párisi nagykövete tegnap megjelent a francia külügyminisztériumban és közölte, hogy a Szovjet semleges óhaját maradni Franciaországgal szemben.

A felhivatalos Petit Parisien élesen támadja Stalint és a szovjetellenes támadásokkal a francia sajtó tele van, de a lapok nem követelik a végső konzekvenciák levonását.

A londoni News Chronicle azt írja, hogy a lengyel kormány nem szándékszik hadat üzeni Szovjetországnak és a francia-angol kormány sem fogja ezt tenni.

A Lengyelország ellen indított szovjet-orosz támadás megadta a kegyelemdőfést a franciaországi kommunista mozgalomnak. A

közvélemény felháborodása fergetegszerűen indul a francia kommunista vezetők fejére. A Matin szerint szigorú megtorló rendszabályokra van szükség és akik ma is kommunistáknak vallják magukat, azok az ellenséggel szövethetnek és büntető eljárást kell indítani ellenük. Az Intransigeant főszerkesztője felhívást intézett a munkásokhoz. A felhívásban többek között a következőket mondja: Munkások, a kommunista vezérek galádul becsaptak benneteket. Az a híres vörös hadsereg, amelyről annyi dicsérő himnuszt zengtek, most átlépte a szovjet-lengyel határokat, hogy Hitlerrel kezét fogjon.

Az orosz csapatok Lemberg előtt

Kaunas. Vilnát az orosz csapatok végleg elfoglalták. A városban az ellenállás megszűnt és a lakosság teljesen megnyugodott.

Az olasz lapok budapesti jelentés alapján közlik, hogy

a Szovjet motorizált csapatai és tankjai elérték volna a magyar határt a vereckei szorosnál.

Kaunas. (Rador.) A Reuter-iroda úgy értesül, hogy

a német csapatok elhagyják Bjalistokot, amely Varsótól északi irányban 180 kilométernyire fekszik. Ezt a várost az orosz csapatok foglalják majd el, anélkül, hogy Grodno vidékéről nyomulnak előre.

Kaunasban úgy tudják, hogy Bresztlitovszk is a Szovjet kezén marad. Jelenleg

tárgyalások folynak arra vonatkozóan, hogy a németek, vagy az oroszok foglalják-e el Lemberget.

Zürich. (Rador.) A német rádióállomások közlik, hogy

a szovjet csapatok előőrsei Lemberg elé érkeztek.

Berlin. (Rador.) A német csapatok elfoglalták a Drohobycz környéki petroleumvidéket. Az ezen a vidéken lévő lengyel hadsereg,

vagyis egy ezred gyalogság, egy ezred lovaság és egy motorizált század átlépte a magyar határt. A petroleumvidék sértetlenül került a németek kezére.

Moszkva. A szovjetvezérkar hétfőn adta ki első hivatalos jelentését, amely így hangzik:

A szovjet csapatok visszaverték a lengyel hadsereget Minszk és Bresztlitovszk között. A vasútvonal mentén az orosz csapatok hét fontos helységet foglaltak el. Kelet Ukrajna déli részén elfoglaltuk Luckot, Stanislavovot, Halicsot és Krasznit. A szovjethadsereg előőrsei Lemberg és Vilna felé közelednek.

Részletes jelentések a „Courageous” elsüllyesztéséről

Róma. (Rador.) A Popolo di Roma a „Courageous” angol repülőgép anyahajó megtorpedozásáról a következőket jelenti: A német tengeralattjáró a wilhelmshaveni öbölben állomásozott, amikor éjszaka jelentették, hogy egy óriási hajó közeledik. Ez a hajó lámpáit eloltva a part irányában haladt. A Courageous hajóról volt szó, amelyet számos hadihajó kísért. Valószínűleg az volt a cél, hogy légitámadást intézzenek a német partok vagy a Siegfried-vonal ellen. A tengeralattjáró nyomában alámerült és sikerült a repülőgép anyahajó és

a kísérő hajók között felemelkednie. Két-háromszáz méter távolságból öt torpedót lőtt ki, amelyek valamennyien találtak. Ezután elsüllyedt és visszatért eredeti bázisára. A hajóval együtt körülbelül 50-60 repülőgép is elsüllyedt, mert csak önének sikerült a levegőbe emelkednie. A robbanások következtében a legénység legnagyobb része elpusztult.

Ujabb hajókat süllyesztettek el a német tengeralattjárók

London. Az angol tengernagyi hivatal közlése szerint a City of Paris 11.000 tonnás személyszállító hajót torpedótámadás érte és az a hajót megsértette. A legénységét és az utasokat megmentették. A Pandon nevű 1500 tonnás gőzöst egy német tengeralattjáró elsüllyesztette.

Az angol tájékoztató minisztérium közlése szerint az Inverliffey kereskedelmi gőzöst egy német tengeralattjáró elsüllyesztette. A legénységet egy amerikai hajó vette fedélzetére, majd egy francia hajónak átadta. Az elsüllyesztés előtt a német buvárhajó parancsnoka felszólította a legénységet a hajó elhagyására.

Az American Farmer személyszállító hajó rádió közölte, hogy egy német buvárhajó Írországtól 300 mérföldnyire elsüllyesztette a Katiristan nevű angol áruszállító hajót. A hajó 129 főnyi legénységét megelőzően mentőcsónakokba parancsolták, majd az est sötétedésben a mentőhajókat a buvárhajó jóideig kísérte és közben rakétákat lőtt ki. A megmentettek dicsőítő nyilatkozatok a tengeralattjáró parancsnokáról és háromszoros hurra kiáltással adtak kifejezést köszönetüknek. A mentési munkálatok közben egy angol repülőgép jelent meg a magasban, amely bombázni kezdte a német buvárhajót, amely gépfegyverekkel válaszolt, majd alámerült és eltűnt.

London. A tájékoztató minisztérium közli, hogy

a Lord Milton és az Arlita nevű angol aknakereső hajókat ellenséges tengeralattjárók elsüllyesztették.

LAPZÁRTA:

Bucuresti. Zalezic lengyel helység bombázása alkalmával egy eddig még meg nem állapított származású bombavetőgép tévedésből két bombát dobott le a lengyel-román határ mentén elhúzódó Criscatic román falu határára. A felrobbant lövedékek szilánkjai öt embert megöltek. A körülményből ahogyan az esemény végbement, megállapítható, hogy sajnálatos véletlen szerencsétlenségről van szó.

Bucuresti. Tekintettel a nagyszámu lengyel menekültekre, a kormány elhatározta, hogy a Banca Nationala után a menekültektől fejenként 300 zlotyt vásárolnak meg, mégpedig a következő árfolyamon: 1 zlotyért 20 lejt fizetnek. Azokat, akik visszaéléseket követnének el és alacsony áráért vásárolnának össze zlotyt, hogy azután a Banca Nationalának eladják vagy pedig akik ilyen műveleteket közvetítenek azokat internálják.

London. Az angol admirálisok jelentése szerint a Courageous angol repülőgép anyahajó személyzetéből 70 tisztet és 611 tengerészt mentettek meg.

Páris. Lebrun elnökletével szerdán délelőtt a francia kormány tagjai az Elysée-palotában államanácsülést tartanak.

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számú, 1938 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapított meg: Alkalmazást keresők, elveszett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu. Egyéb apróhirdetés szavankint 2 leu. A fenti rendelet értelmében az apróhirdetések ára előre fizetendő.

LAKÁS

Háromszobás, fürdőszobás, uccai és egy kétszobás, fürdőszobás, udvari lakás kiadó. Str. Seminarului 1. 4288

Kétszoba, előszoba, fürdőszobás és kétszoba, konyhas lakás kiadó. Str. Constantinului 4. 4284

Egy háromszobás, szép tiszta lakás azonnalra, vagy október 1-re kiadó. Bul. Reg. Ferdinand 50. 4235

Szépen butorozott

uccai szoba, fürdőszoba használat' al kiadó. Str. Bratianu No. 3-4. f., 56. ajtó. 4219

ALKALMAZÁST NYER

Tisztességes mindenleányt, vagy asszonyt felveszek, Varjas textiles. Bul. Reg. Ferdinand 9. 4287

VÉTEL - ELADÁS

BOROSHORDÓKAT

5-8 hektárokat használt, de jó állapotban keresek kölcsön, esetleg megvételre. Cimeket a kiadóba kérek.

Eladó egy jókarban levő Puch-kerékpár. Cim a kiadóban.

ÜZLET

Bevezetett fűszerüzlet okt. 1-re kiadó. Str. Alexandru Gavra 12. 4283

KÜLÖNFÉLÉK

Beraktározási raktárban olcsón és biztos helyen bármilyen ingóság beraktározható. Potom áron sürgősen eladó: hálószoba, üzletberendezés, állótükr. Str. Moise Nicoară No. 9 4279

Veszek, eladok és cserélek:

használt kerékpárokat, varrógépeket, gyermek-kocsit, villanygőzt és radiókat. Visszonteladókna nagy raktár. MOTORICA, Calea Banului 6. 4285